

SI.

12

12

7

120
R 8647

E. 120 Feb. 4th 1877

1009

EDVARDI CORSINI

CL. REG. SCHOLARVM PIARVM IN PISANA ACADEMIA
HUMANIORVM LITTERARVM PROFESSORIS

EPISTOLAE TRES

QVIBVS

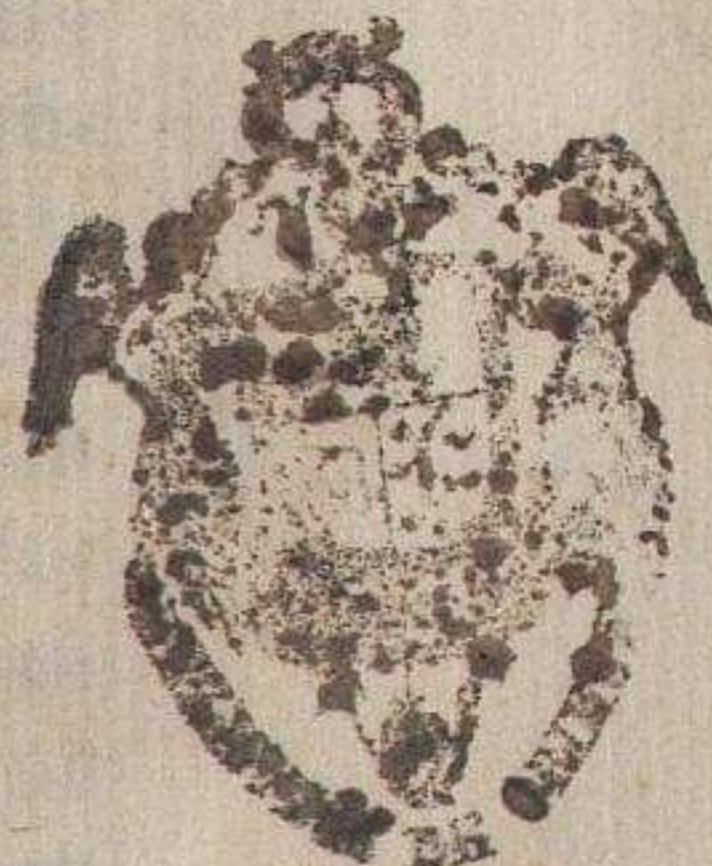
SVLPICIAE DRYANTILLAE
AVRELIANI AC VABALLATHI
AVGVSTORVM NVMMI
EXPLICANTVR ET ILLVSTRANTVR.

R

EX MVSEO COMITIS JOSEPHI ARIOSTI

LIBV R NI MDCCLXI.

APVD IO. PAVLLVM FANTECHIVM AD SIGNVM VERIT.

Praefidibus Adprobantibus.

R 8647

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

DEPARTMENT OF THE HISTORY OF ARTS

RECEIVED

OFFICE OF THE DEAN

CHICAGO, ILL. 60637

ADVISORY BOARD

OF THE HISTORY OF ARTS

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

LIBRARY

OF THE HISTORY OF ARTS

CHICAGO, ILL. 60637

ADVISORY BOARD

BENEVOLO LECTORI.

QVum demum pristinae atque optatae studiorum tranquillitati superioribus mensibus restitutus essem, atque in iucundissimum Pisanae Academiae sinum me recepissem, id unum mihi vel maxime cordi fuit ut quidquid otii vel temporis tum a publicis, tum a privatis etiam Academiae exercitationibus superesse poterat iis Lucubrationibus consecrarem, quas olim Pisis ante Romanum iter inceperam, moxque studiis, & curis aliis distentus tandiu imperfectas reliqueram. Itaque primum alteram *Inscriptionum Asiaticarum* Partem, nimirum Graecas Inscriptiones omnes in Asia repertas, quas Chishullus collegerat, atque in secundo Operis sui Volumine edere meditabatur, latine a me iampridem redditas variis observationibus illustravi, iisque sexdecim etiam alias adieci, quae Chri-

§ 2

stiana

stiana Aera antiquiores erant, ideoque ad primam Operis Partem spectabant, quamvis ipsas Chishullus aut, sibi incompetas, aut mutilas, aut obscuriores omiserit. Deinde vero novam, atque uberiores *Praefectorum Urbis* Seriem, quam quae a Contelorio vulgata fuerat, ex antiquis, recentibusque Scriptoribus, praesertim vero ex plurimis Marmoribus superiori seculo inventis collectam augere, disponere, & exornare perrexī, ut tandem haec duo pulcherrima illa quidem, atque utilia argumenta Eruditorum oculis meliori, quo poterat, cultu exornata exponerentur. Interim tamen utrumque argumenti genus abrumpere, vel aliquandiu seponere libuit ut amicorum hortatu novum aliud argumentum insperato, ac repente oblatum susciperem. Etenim, quum inediti cuiusdam nummi imago *Sulpiciae Dryantillae Augustae* nomen, ac vultum referens ostensa mihi foret, atque amicissimi Viri consilio impulsus essem ut eius Augustae prorsus incognitae aetatem, maritum, quidquid demum ea de re affulgere poterat diligentius inquirerem, coniecturas omnes, quas subinde collegeram, Epistola, vel Dissertatione quadam complecti libuit. Quandoquidem vero Dryantillam ipsam ad Gallieni tempora facile referendam esse putavi, qua inter Tyrannos alios *Sulpicius Antoninus*, Odenathus, Zenobia, Vaballathus per annos aliquot in Oriente imperarunt donec ab Aureliano Augusto, cuius imaginem nomen, ac imperii annos Vaballathus ipse

v

ipse suis in nummis expressit, superati sunt, fieri certe non poterat quin in eiusmodi rerum, ac temporum explicatione subtilius inquirenda opiniones omnes mire dissidentes excuterem, quae de Aureliani, ac Vaballathi imperio atque aetate apud Historicos, ac nummorum Interpretes circumferuntur. Itaque quum rerum seges, ut fieri plerumque solet, sensim uberior obversaretur, duas Epistolas alias exarandas suscepi, ut in ipsarum prima de Aureliani nummis, atque aetate, in altera vero de Vaballathi imperio, aetate, ac nummis ita differui, ut ex eiusmodi Epistolarum qualibet praesidium, ac splendor aliquis in ceteras oriretur.

Habes hic, optime, & amice Lector, quae nam tenuis huius Operis occasio fuerit, simulque consilium, quo tres Epistolas subsecivis horis exaraverim. Si quid in iis fortasse deprehenderis, quod Nummis illis rite explicandis conferre possit, erit certe cur mihi plurimum gratuler non modo quod nummis ipsis obscuris oppido, atque implexis lucem attulerim, verum etiam quod plura subinde observaverim, ex quibus praesidium aliquod in pluribus nummis aliis, atque etiam Marmoribus exponendis habeatur. Vt enim suis in locis opportune observavi, difficultates illae, quae in Aureliani, ac Vaballathi etiam nummis reperiuntur, in aliorum quoque Caesarum nummis occurrunt; ideoque longe facilius dirimi illae poterunt si eadem exempla, quae hic a me
pro-

VI
proferuntur, ad alios etiam nummos, ac Mar-
mora transferantur.

Ceterum, quaecumque demum harum Epi-
stolarum fors sit futura, id unum saltem ab ae-
quis bonisque iudicibus sperari a me posse con-
fido ut ingenuum erudiendae, iuvandaeque lu-
ventutis amorem, quo haec studia, ac labores
omnes in Academia nostra suscepti diriguntur,
aliquo in pretio haberi, atque humaniter probari
etiam possint.

REVE.

EDVARDI CORSINI
EPISTOLA
QVA INEDITVS
SVLPICIAE DRYANTILLAE
AVGVSTAE NVMMVS
EXPONITVR AC ILLVSTRATVR;

THE
FEDERAL BUREAU OF INVESTIGATION
UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE
WASHINGTON, D. C. 20535
AUGUST 1964
MEMORANDUM
TO THE DIRECTOR
FROM THE SAC, NEW YORK
SUBJECT: [Illegible]

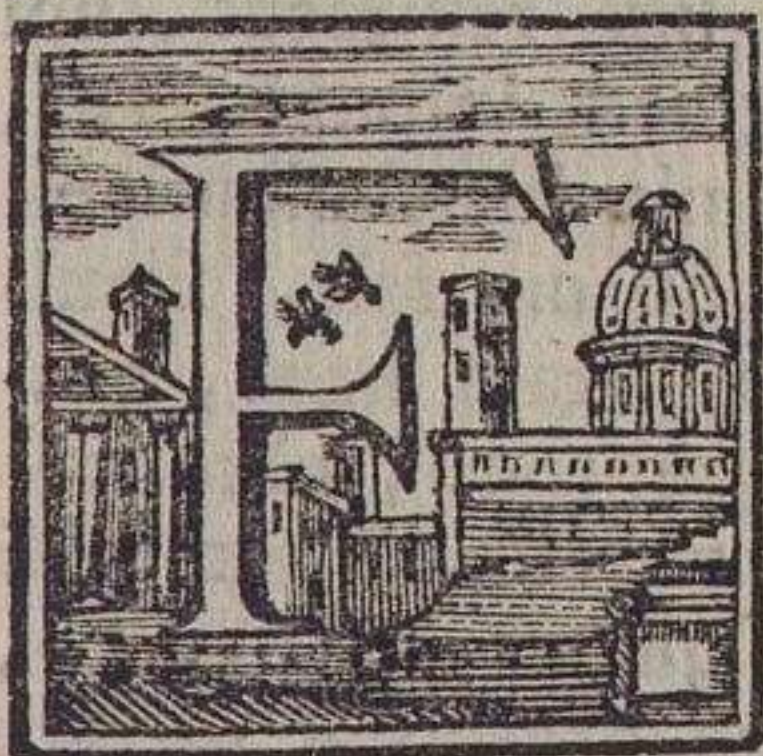
1

REVERENDISSIMO PATRI
D. IOANNI CHRYSOSTOMO
TROMBELLIO

CANON. REG. CONGR. RENANAE
ABBATI GENERALI

EDVARDVS CORSINVS

CL. REG. SCHOLARVM PIARVM
FELICITATEM.

Acile, ut opinor, memineris, optime, atque eruditissime TROMBELLI, qua voluptate perfunderer dum eximiam veterum Nummorum supellectilem, quae a Te feliciter comparata, novisque in dies accessionibus locupletata fuerat, mihi perhumaniter Romae inspiciendam, & explorandam exhiberes, si num-

mus aliquis subinde occurreret, qui adhuc ineditus, & Antiquariis omnibus incognitus foret. Optime nimirum noveram, Teque praesertim accuratissimo earum rerum iudice mihi facem praeferente clarius intelligebam quantum splendoris, ac praesidii in plurimis, quae in Historiae, Geographiae, atque eruditae Antiquitatis studio adhuc obscura, & incomperta sunt, ex novis monu-

A

mentis

mentis illis oriatur. Id sane in plurimis nummis tuis contrectandis, excutiendisque saepissime experti sumus: praesertim vero in *Abydenorum*, *Lyciorum*, *Lucanorum*, *Magnetum*, *Priansiorum*, *Mothonenfium* nummis, qui tunc primum observati sunt sive quod haecenus prorsus incogniti illi forent, sive quod illi cum editis comparati maximam, atque insignem varietatem praeserferrent; ut nihil de Caesarum nummis cum Graecis, tum Latinis hic loquar, in quibus illustria quaedam historiae capita haecenus incognita exprimebantur. Eiusmodi vero nummariae supellectilis tuae memoria, quae mihi saepius hic animo obversatur, ea praesertim de causa mihi iucundissima esse solet quod simul incredibilis illa morum suavitas, animi candor, atque eximia prorsus humanitas repente mihi in mentem incurrant, quibus omnium amorem Tibi mirifice conciliasti, me vero plurimis benevolentiae propemodum singularis significationibus integro triennii spatio devinxisti. Hinc mirari plane non poteris si quum pristinae, atque optatae studiorum meorum tranquillitati sim restitutus, ubi primum inediti cuiusdam nummi imaginem inspexi, Tui, numismatum tuorum, tuaeque in primis benevolentiae, & amoris memoria repente excitata in me fuit, simulquae ingenuus quidam ardor, ut memoram hunc, gratumque animum meum testarer. Itaque rogo, obtestorque ut aequo animo feras si Te a gravissimis universi Ordinis tui negociis, iisque studiis, quibus de pietate, Sacra Historia, & Catholica Religione praeclare mereri pergis, paulisper avocem, tibi que amicissimo doctissimoque iudici coniecturas omnes exponam, quas eximio **SULPICIAE DRYANTILLAE AVGVSTAE** nummo explicando haerens ubique, mihi que ipsi diffidens selegi.

II. Aereus hic nummus anno proxime elapso 1760. in Austria superiori feliciter inventus, atque ad Exc.
Co.

Comitem Arionum delatus fuit, qui praeclaris aliis animi dotibus, quibus excellit, singulare prorsus eruditae Antiquitatis illustrandae, ac promovendae studium coniungit. Quae vera eius nummi crassities, pondus, & forma sit haecenus rescire non potui, sed solam ipsius magnitudinem, ac utramque nummi faciem ope viriculi in aere delineatam, ac papyro impressam inspexi, quam ex eodem ipso exemplo Vindobona misso hic accurate expressam exhibeo. Cetera, quae in huiusmodi nummis explicandis inquiri, paulloque subtilius explorari solent, mihi prorsus incognita sunt; idque unum ab illustri peritoque Viro intellexi, quod huius Augustae facies, ornatus, nomen, characteres omnes in exemplo ipso fideliter expressi fuerant. Quemadmodum vero Eruditis omnibus, atque iis praesertim, qui veterum nummorum studio, & amore ducuntur, optimo maximoque iure laetandum est quod novi subinde nummi pridem incogniti in lucem proferantur, ita quoque merito optandum ut in explicandis illis praesidium aliquod ex Historicis, ac Monumentis aliis affulgeret. Ita nimirum ex Historia ipsa in novos eiusmodi nummos splendor uberrime diffunderetur, ac vicissim ex nummis ipsis Historia aliquando corrigi, saepe illustrari ac confirmari etiam posset, quod exemplis innumeris contigisse erudimur. Quum vero ipsum quoque *Sulpiciae Dryantillae* nomen temporis diuturnitas, Historicorum oliscantia, atque ineluctabilis quaedam rerum humanarum conditio aboleverit, irritum prorsus conatu ipsius aetas, patria, conditio, maritus, aliaque id genus plura in Historicis inquirentur. Quamvis autem miserrimam hanc sortem plurimi Augustorum, & Augustarum nummi experti sint, facilius tamen in Dryantilla nostra contigisse id potuit, quae iis temporibus floruit, quibus Historici rerum gestarum memoriam miserrime deturparunt. Certe Trebellius Pollio XXX. Tyrannos illos describens, qui Gallieni aetate Romanum Imperium

⁴
discerpserunt, ait: *Tanta obscuritas eorum hominum fuit, qui ex diversis Orbis partibus ad Imperium convolarunt, ut non multa de his dici possint a doctioribus, vel requiri. Deinde ab omnibus Historicis, qui Graece & Latine scripserunt, ita nonnulli praetereuntur, ut eorum nec nomina frequententur.* Eiusmodi certe esse debuit Antipater ille Gallus, qui a Trebellio *ancillariorum, & Historicorum debonestamentum* vocatur, sive, ut Salmasius depravatam hunc Trebellii locum legendum existimat, *ancilla bonorum*; sive potius, ut ego rescribendum putaverim, *Antiquariorum, & Historicorum debonestamentum*, quum *Antiquarii* nomine Scriptor ille facile intelligatur, qui & veteres auctores exscribit, & antiquas memorias persequitur.

III. Itaque, quum in tanto veterum Scriptorum silentio nulla propemodum spes esse possit ut in illis *Dryantillae* nostrae vel aetas, vel coniux inveniat, tenuis solum splendor ex ipsa nummi fabrica, characterum forma, capitique ornatu affulgere poterit. Etenim, ut Antiquarii norunt, ex variis eiusmodi characteribus, indicibus, vel circumstantiis una coniunctis de nummorum aetate quidpiam statuere subinde licuit. Ita Mediobarbus Tristano (1), ac Vaillantio ducibus Corneliam Superam P. Licinii Valeriani iunioris conjugem fuisse coniecit ex *nummorum eiusdem sculptura, & habitu temporibus convenienti*; quemadmodum Bandurius (2) ipsam ex solis indicibus illis pari propemodum iure etiam Treboniano Gallo concedi posse putavit. Sic Magniam Urbicam Caro potius, vel Carino, vel Numeriano, quam Maxentio,tribuendam esse ex nummi forma, characteribus, & Augustae ornatu Harduinus, Bandurius, alique plures existimarunt; Bandurius ipse perspicue diserteque testatur quod Maxentii aetati *nummorum fabrica repugnat* (3), ideoque Vaillantius (4) asserit quod optime meritoque est
red.

(1) Pag. 384.

(2) Tom. I. pag. 78.

(3) Pag. 509.

(4) Tom. I. pag. 242.

§

reddita Caro Urbica ex sculpturae similitudine cum nummis Cari, & Siglis ad imum nummi appositis, quales in usu fuerunt, ab Aureliano ad Diocletianum. Itaque, si fabrica, & characterum forma, quae in Dryantillae nummo conspicitur, cum nummis aliis conferatur, dubitari plane vix poterit quin Dryantillae nummus ad tempora Gallieno proxima, & ab anno Chr. 220. ad 280. referri debeat.

IV. Longe tamen clarius huius aetatis indicium ex peculiari quodam capitis ornatu, criniumque plexu, vel ordine deduci poterit. Siquidem primo bicornis, aut crescens luna in Dryantillae nummo veluti hinc inde ad ipsius humeros erumpens conspicitur. Eiusmodi vero typus, vel bicornis luna in sequentibus solum Augustis reperitur, quarum aetas expresso primo Augustorum coniugum, vel filiorum anno indicatur

<i>Annia Faustina</i> (1)	218
<i>Iulia Paula</i> (2)	218
<i>Iulia Mamaea</i> (3)	222
<i>Furia Tranquillina</i> (4)	238
<i>Marcia Otacilia</i> (5)	244
<i>Erennia Etruscilla</i> (6)	249
<i>Mariniana</i> (7)	253
<i>Salonina</i> (8)	253
<i>Iunia Donata</i> (9)	
<i>Cornelia Supera</i> (10)	260

Se-

(1) Mus. Theup. pag. 1017. & Valsech. loc. cit.

(2) Froelich. Tentam. pag. 304.

(3) Musel. Tab. 183. n. 1.

(4) Mus. Tab. 198. n. 5.

(5) Beger. Thes. Br. p. 731. & Palat. p. 334. & Musel. Tab. 205. 206. Theup. p. 604.

(6) Beger. Th. Br. p. 733. Palat. p. 336. Theup. p. 745.

(7) Bandur. p. 144. Beger. Thes. Br. p. 741. Mus. Tab. 220. n. 9.

(8) Bandur. p. 235. Beger. Th. Br. p. 747. Mus. Tab. 224. n. 9.

(9) Bandur. p. 312. Mediobar. p. 396.

(10) Bandur. p. 78.

Eiusmodi Augustarum, ut vides, agmen ducit Annia Faustina Elagabali coniux. Siquidem Valsechius, dum celebrem, fictumque graecum nummum P. Chamillardo a falsario quodam obtrusum describit, asserit anticam ipsius partem, quae Anniae Faustinae vultum exhibet, ex nummo latino primae magnitudinis Anniae Faustinae sumptam esse, qui in Veneto quodam satis celebri Museo asservabatur (3); nihilque prorsus hac in parte doctissimi Viri, qui graecum Chamillardi nummum impugnarunt, Valsechio obiecerunt. Itaque in sincero hoc latino nummo, itidemque eximio quoque graeco nummo, qui in Museo Theupolo reperitur, atque a peritissimis viris ab omni prorsus falsitatis suspicione vindicatur (4), crescens luna ad Anniae Faustinae humeros posita conspicitur; ideoque ritus, ac ornatus ille tunc primum, ut opinor, Elagabali aetate receptus, a sequentibus etiam Augustis faeminis usurpatus fuit, ut in superiori ipsarum serie observatur. Quamobrem, si Iuliam Paulam exceperis, in cuius nummo bicornis luna in sinistra areae parte posita, ac vultui Augustae veluti obiecta reperitur, in omnibus haec sursum conversa, collo subiecta, & ex humeris erumpens conspicitur; ideoque hic ornatus ab anno circiter 218. ad annum usque 284. quo Diocletianus imperium arripuit, viguisse videtur, quum in nullo prorsus earum Augustarum nummo, quae praecesserant, aut proxime insequutae sunt, observetur, & in Zenobia solum occurrat, quae in Oriente Gallieni, Claudii, Aureliani temporibus imperavit: quod nimirum ipsa quoque Romanarum Augustarum symbola, ac ornatum aemulari vellet,

(1) Band. p. 936. 408. Beg. Thes. Brand. p. 761. Musel. T. 233.

(2) Vaill. Tom. III. p. 41.

(3) De init. Alexan. Sev. C. X. p. 91.

(4) Vid. Ephem. Litter. Ital. Tom. VII. p. 108.

7

let, nisi potius ritus ac ornatus ille in Oriente invec-
tus Elagabali aetate ad Romanos etiam profluxerit.

V. Quod vero ad crinium ordinem, capitique or-
natum attinet, in Dryantillae nummo crines in varios
distinctosque fasciculos convoluti ac intorti, & ex poste-
riori colli parte ad superiorem capitis apicem reducti,
ibique veluti in fastigii cuiusdam, tutulique formam col-
lecti conspiciuntur; idemque prorsus crinium ordo, capi-
tisque ornatus in nummis Iuliae Paullae (1), Anniae Fau-
stinae (2) Tranquillinae (3), Otaciliae (4), Etruscillae (5),
Marinianae (6) Saloninae (7), Zenobiae (8), Severinae (9),
Magniae Urbicae (10) reperitur; quum tamen in Helena,
Theodora, Fausta, Galeria Valeria, ceterisque Augusto-
rum coniugibus post annum 284, neque bicornis luna,
neque tutulus ille, neque crinium ordo, ac dispositio
observetur (11). Quod si in hoc ipso capitis ornatu va-
rietas quaedam inter Dryantillae nummum aliarumque
Augustarum nummos, praesertim Mammaeae, Tranquilli-
nae, Otaciliae occurrit, observari facile poterit quod in
ipsis etiam unius, eiusdemque Augustae nummis inter se
comparatis insignis interdum varietas reperitur. Sic in
duobus Iuliae Domnae nummis tutulus aut fastigium con-
spicitur (12), quum tamen in ceteribus omnibus desit. Tu-
tulus ipse in Maesae & Mammaeae; Anniae Faustinae, &
Orbianae, Iuliae Paulae, Aquiliae, Soemiadis, ac non in
Plau-

(1) Froel. loc. cit.

(2) Valf. loc. cit.

(3) Musel. Tab. 198. n. 5.

(4) Musel. Tab. 205. 206.

(5) Haym. Tom. II. p. 261. Mus. Tab. 211.

(6) Band. p. 144.

(7) Musel. Tab. 24. 25. 314. 315.

(8) Mediob. in Aegypt. p. 394.

(9) Mediobar. p. 365. 990.

(10) Band. p. 510.

(11) Vid. Mediob. pag. 440. 444.

(12) Musel. Tab. 150.

Plautillae nummis observatur (1). Plures Saloninae nummi magis Otaciliae nummos, quam ceteros Saloninae eiusdem in crinium ordine, capitisque ornatu aemulantur (2). Denique, si varios Marinianae (3), aut Plautillae (4) nummos inspicias, in illarum qualibet varietatem aliquam in capitis ornatu deprehendes, ut quemadmodum nempe bicornis luna non semper, sed aliquando solum, exprimebatur, ita quoque capitis ornatus non semper idem, sed aliquando potius nonnihil diversus ab una eademque Augusta adhiberetur, vel certe ab Artificibus efformaretur. Itaque, licet in Dryantillae nummo, si cum Anniae Faustinae, Iuliae Mamaeae, Tranquillinae, Otaciliae nummis comparetur, discrimen aliquod offendatur, inferri certe non poterit quod ipsius ornatus eiusmodi Augustarum aetati repugnet. Denique epigraphe IVNONI REGINAE, quae in Dryantillae nummo reperitur, in antiquioribus etiam Augustis Sabina, Lucilla, Crispina, ceterisque pone sequentibus ad Saloninam usque observatur (5), quum IVNO REGINA in ipsa quoque Magna Urbica occurrat (6).

VI. Ex his coniecturis, characteribus, ac indiciis omnibus una coniunctis apparet Dryantillae nummum inter Elagabali, & Diocletiani initia, hoc est ab anno 218. ad annum usque 284. cusum fuisse; ideoque Dryantillam alicui ex plurimis Imperatoribus, aut Tyrannis illis tribuendam esse, qui iis temporibus imperarunt: quum praesertim plurimae eiusmodi Imperatorum, ac Tyrannorum coniuges nobis incognitae sint. Ita prorsus, ut id obiter moneam, ad haec ipsa Dryantillae tempora referri debet
Au-

(1) Musel. Tab. 171. & 183. & Vaill. T. I. pag. 117.

(2) Ibi Tab. 314. 315. 316. 20.

(3) Tab. 22. & 26.

(4) Tab. 162.

(5) Mediob. p. 440. 444.

(6) Mediob. p. 241.

Augusta illa, quae in recuso nummo apud Froelichium⁹ occurrit, in cuius antica parte legitur IVLIA ... CILL. in adversa IVNONI REGIN.... quum in ipso quoque luna bicornis ad humeros, capitis ornatus, adversus typus, epigraphe, characterum forma Saloninae, Severinae, Dryantillae nummis simillima reperiatur. Itaque haec *Iulia* *cilla* haecenus ignota Dryantillae instar ad aliquem ex Imperatoribus, vel Tyrannis illis referri poterit; atque ubi fortasse quidpiam ex loco ipso, in quo Dryantillae nummus inventus fuit, inferri debeat, facilius haec Imperatori, sive Tyranno tribuenda videretur, qui Ingenui, Regiliani &c. instar in Pannonia imperaverit. Sed quid coniecturis istis hic immoror, quae facile profecto afferri, simulque tamen facile quoque reiici, sive contemni possunt? Fortasse potius tentandum, ac subtilius inquirendum an ex ipso *Sulpiciae*, & *Dryantillae* nomine quidpiam exsculpi possit, quod ipsius aetatem, & coniugem meliori quodam coniecturae, vel divinationis genere nobis ostendat.

VII. Ac initio quidem observari plurimum velim quod Graecum *Dryantillae* nomen non obscure nobis ostendit feminam hanc ante usurpatum *Augustae* nomen servili, vel libertino genere oriundam, libertate donatam, atque in *Sulpiciam* gentem a Sulpicio quodam adscitam fuisse; nisi fortasse potius eo nomine a marito, cui nupserat, quam ab alio, decorata fuerit. Ita certe Livia Augustarum prima ex mariti nomine *Iulia* vocata fuit; *Iulia Domna*, eiusque soror *Iulia Maesa*, ac duo quoque *Maesae* eiusdem filiae, *Iulia Soemias*, ac *Iulia Mamaea*, quamvis in Syria nobili tamen genere ortae forent, Graeco, vel Syriaco nomini Latinum *Iuliae* nomen in gentem *Iuliam* adscitae adiecerunt. *Salonina* antequam Gallieno nuberet, *Chrysogone* appellabatur; ac nomen illud, quamvis in Latinis *Saloninae* nummis diffi-

B

mu-

(7) Tentam. pag. 438.

muletur, in Graecis tamen saepius occurrit: perinde ac si Graeciae populi Graeca muliere ad Augustae dignitatem evecta gloriarentur. Salonina Cornelii Salonini coniux *Cornelia Salonina* in Marmoribus appellatur; & Gnaea *Cornelia Supera* a Licinio Cornelio Valeriano coniuge *Corneliae* nomen accepisse videtur; quod ipsi quoque Licinio Valeriano seniori commune esse debuit, si ad Corneliam gentem, ut creditur, ille spectavit. Severina Aureliani coniux ab *Vlpio* Crinito, qui Aurelianum ipsum anno 258. adoptaverat, ideoque in *Vlpianam* gentem adsciverat (1), *Vlpiae Severinae* nomen obtinuit, quamvis in Aureliani nummis neque *Vlpiae*, neque *Aureliae* sed *Domitiae* solum gentis nomen occurrat. *Iunia Donata*, quae M. Cassio Latieno Posthumo velut uxor tribuitur, nisi Posthumus ipse *Iuniae* familiae nomen dissimulaverit, fortasse potius C. Iunio Cassio Posthumo ipsius filio concedi poterit, ut illa a marito *Iuniae* nomen acceperit: siquidem nummus ille Posthumi patris, in quo mulieris, simulque Posthumi iunioris caput exhibetur, optime intelligi ac explicari poterit si *Iunia Donata* Posthumi filii non mater, sed uxor dicatur. Helena, & Maximiana Flavii Constantii Chlorigines ab illo Flaviae nomen acceperunt, Fausta a Flavio Constantino coniuge *Flaviae* nomen obtinuit, atque, ut cetera exempla omittam, Galeria C. Galerii Diocletiani filia non ab alio, quam C. Valerio Maximiano Armentario, cui nupserat, *Valeriae* nomen sortita; ideoque *Galeria Valeria* vocata fuit. Quamvis autem Eutropia Maximiani Herculii coniux in Syria nata non alio, quam veteri Eutropiae, nomine vocaretur, idemque mos in aliis etiam Augustorum conjugibus observetur; ab iis tamen, quae prius servae ac libertae fuerant, ex veteri constantique Romanorum lege patroni, vel mariti nomen usurpatum esse conspiciamus: quod optimo maximoque iure Dryantillae nostrae con-

(1) Vopis. in Aur.

contigisse potuit, quae facile ut Graecum nomen ostendit, servilis, aut libertinae conditionis esse debuerat, ut liberta illa SVLPICIA APHRODITE, cui conlibertus, aut maritus C. SVLPICIUS HERMADIO titulum posuit (1), itidemque *Dryas*, cuius nomen in Muratoriano Lapide (2) occurrit: & sicut olim ex *Dryante* Thraciae rege ipsius posterii *Dryantiadae* (3) sunt appellati, ita quoque *Dryantilla* nostra ex *Dryante* quodam eius patre *Dryantillae* nomen accepit. Itaque, si *Dryantilla* servilis generis fuit, ac *Sulpiciae* nomen ab Augusto coniuge plurimum instar accepit, quorum utrumque longe veri simillimum esse iam vidimus, *Sulpicius* aliquis, & si fieri quidem possit, servilis etiam aut libertini generis inquirendus erit, qui ante imperium *Sulpicii* nomine vocaretur, ideoque *Dryantillae* coniugi *Sulpiciae* nomen concesserit; ut proinde haec in nummis *Sulpicia Dryantilla* appellari potuerit.

VIII. Superioribus annis nostrae aetate duo numismata primum Eruditorum oculis affulsere, quibus *Sulpicii* veluti *Augusti* nomen inscribitur. In primo, quod aereum Graecum atque Emesae in Syria cusum fuit, circa laureatum Augusti caput legitur (4)

ΑΤΤΟΚ. ΚΟΤΑΠ. ΑΝΤΩΝΙΝΟC CE.

Imperator Sulpicius Antoninus Augustus

atque in adversa parte circa Templum Deo Soli dicatum habetur

ΕΜΙCΩΝ ΚΟΛΩΝΙ ΕΞΦ

B 2

Al-

(1) Doni Clas. XIV. n. 5.

(2) Pag. 929. n. 6.

(3) Ovid. in Ibin.

(4) Haym. Tom. I. p. 278.

Emisenorum Coloniae anno 565

Alteri vero nummo, qui aureus, & latinus est, atque a Cl. Maffeo (1) omnium primo anno 1734. deinde a Bimardo (2) descriptus fuit, circa laureatum Imperatoris caput inscribitur

L. IVL. AVR. SVLP. VRA. ANTONINVS

atque in adversa parte circa mulierem stolatam stantem, dextra cornucopiae, temonemque sinistra tenentem conspicitur

FECVNDITAS AVG

Posteriorem ex his nummis, in quo plura, ac illustria nomina reperiuntur, ad Alexandri Severi tempora referendum esse ex nummi ipsius fabrica, & characterum forma putavit Bimardus (3), optimeque Maffeo duce coniecit ad *Vranium* illum spectare posse, qui Zosimo, ac Syncello testibus a militibus Alexandro infensis Imperator vocatus, ac purpura indutus fuit. Addit etiam *Vranium* ipsum cum eo *Vranio Antonino* fortasse confundi posse, qui in lege quadam 16. Novembris die anni 223. ab Alexandro edita memoratur (4), ideoque *Vranium* non *servilis*, ut Zosimus, ac Syncellus asserunt, sed nobilis ac spectati generis fuisse. Denique suspicatur Bimardus *Vranium* ipsum fortasse cum *Antonino*, & *Taurino* confundendum esse, qui veluti distincti Augusti, Tyranni, sive rebelles ab Alexandro Caesare variis a Scriptoribus memorantur.

IX.

(1) Galliae Antiqu. Ep. 22. pag. 118.

(2) Introd. ad Scien. Num. p. 348.

(3) Pag. 352.

(4) Dig. Tit. 46. l. 71.

IX. Ac certe quidem, ut inde exordiar, Aurelius Victor (1), totidemque verbis Paulus Diaconus memorant quod *Alexandro imperante Taurinus Augustus effectus ob timorem ipse se Eufrati fluvio obiecit*. Zosimus (2) verò nihil omnino de Taurino memorans ait quod languente iam militum in Alexandrum amore *quemdam Antoninum ad imperium producant, sed quum recusata imperii mole, se hominum ex oculis subduxisset*, Οὐράνιος δὲ τις ἐκ δουλείας γένους ἀναρρήθεϊς παρὰ χρημα μετὰ τῆς ἀλουργίδος Ἀλεξάνδρῳ προσήχθη, & *Vranius quidam ex servili genere designatus confestim una cum purpura deductus ad Alexandrum fuisset, conceptum quidem adversus Imperatorem odium cre- scibat, ipse vero quid in circumstantibus undique periculis faceret haesitans & corpore mutatus erat, & ab inditis a natura dotibus animi*. Itaque, quum eadem fere tum de Taurino, tum de Antonino quoque memorentur, facile cum Bimardo, ac Tillemontio suspicari quis poterit unum ab altero distingui non posse, ideoque Zosimum quidem ex unico *Vranio Antonino Tyrannos duos Vranium, & Antoninum confinxisse*; ceteros autem Scriptores Tyrannum illum *Taurinum* vocasse, qui vero integriorique nomine *Vranius* vel *Vranus Antoninus* vocabatur; quemadmodum Tillemontius (3) fieri potuisse coniecit ut *Taurinus*, vero- que nomine *Vranus*, ex Eufrate fluvio sospes evaderit, moxque purpura ornatus ad Alexandrum deductus fuerit. Eiusmodi sane coniecturae plurimum splendoris ac prae- sidii ex Syncelli, vel antiquioris Scriptoris, quem Syncel- lus exscripserat, historia accedere posse putaverim. Si- quidem Syncellus nihil omnino sive de Taurino, sive de An- tonino memorans solam *Vranii* rebellionem, additis etiam temporis & locorum circumstantiis, ita describit Οὐρά- νιος δέ τις ἐν Εὐδέσσει τῆς Οὐρονηῆς Ἀυτοκράτωρ ἀναγόρευθεϊς,

(1) Epito. c. 24.

(2) Lib. I.

(3) In Alex. art. 18. & 22.

καὶ κατὰ Ἀλέξανδρον τυραννεύσας διαφθείρηται ὑπ' αὐτῆς ἡνικά
καὶ τὰς Πέρσας .. Ἀλέξανδρος ἐξώθησεν Vranius quidam Edef-
sae in Osrhoene Imperator proclamatus, & contra Alexan-
drum tyrannidem exercens superatus est ab ipso quando
Alexander Persas etiam eiecit: moxque narratis aliis con-
cludit quod tandem Alexander ipse μετὰ τὴν ἀναίρεσιν
Οὐρανίου τῷ Τυράννῳ, καὶ τὴν κατὰ Περσῶν εὐδοκίμησιν post
Vranii Tyranni caedem, & res adversus Persas prospere
gestas Romam reversus triumphavit. Itaque, cum bellum
Persicum anno 227. inceperit (1), Alexander adversus
Persas anno 229. iter suscepit, tandemque de Persis an-
no 230. triumphaverit, huius expeditionis tempore mili-
tum seditio, ac Vranii electio, moxque ipsius caedes con-
stitui debet; quemadmodum prorsus ad haec ipsa tempo-
ra referenda forent quaecumque de Taurino, & Antoni-
no a Zosimo, Victore, Paulo Diacono memorantur, si
Taurinus ille, & Antoninus ab Vranio distingui pos-
sent (2).

X. Quandoquidem vero tanta est in Zosimo, & in
ceteris omnibus temporum illorum Scriptoribus incuria,
perplexitas, ac perturbatio, ut nihil propemodum certi
ex ipsorum historia exsculpi posse videatur, tenebras illas
felicioribus aliis dispellendas relinquo; idque unum ex
clariori, sibiue constanti Syncelli testimonio constitui
posse confido quod Vranius ille, qui Edeffae licet invi-
tus imperium suscepit, non repente ab Alexandro supera-
tus fuit, sed aliquo temporis spatio imperium sive ty-
rannidem occupavit. Sic enim ille vere τύραννος, τυραννεύ-
σας tyrannus, tyrannidem exercens vocari, & Alexander
de superato Vranio gloriari ac triumphare potuit. Quin-
etiam ipsa quoque, licet ambigua, Zosimi verba id in-
nuere videntur. Quamvis enim is asserat Vranium a mi-
litibus designatum confestim una cum purpura ad Alexan-
drum

(1) Bayer. Histor. Edef. p. 194.

(2) Viden. Tillem. art. 18. & 22.

drum deductum fuisse, perinde ac si non a rebellibus, sed ab Alexandri militibus captus, ad Caesarem deductus, eiusque iussu trucidatus fuerit; fieri tamen profecto potuit ut Vranus a rebellibus potius Imperatori obiectus fuerit, moxque iisdem stipatus recesserit; quemadmodum prorsus milites eidem ipsi Alexandro rebelles Maximinum licet *invitum ad imperium pertraxerunt*; qui iis militibus *assumptis*, a quibus Imperator appellatus fuerat, statim ad Alexandri tentorium contendit (1). Hinc Alexander, ut subdit Zosimus, inexpectato aemuli Vranii conspectu, militumque rebellium audacia perterritus *in circumstantibus undique periculis haesitavit*, simulque corporis, animique dotes mutavit: quod intelligi sane non posset si Alexander tyrannum sibi a suis oblatum repente sustulisset. Itaque sic statuo quod Vranus ille, qui a suis, iis nimirum a quibus electus, ac purpura indutus fuerat, stipatus adspectu suo Alexandrum commoverat, aliquo temporis spatio occupatam tyrannidem tenuit donec ab Alexandro ante Persicum bellum circa annum Chr. 230. victus fuit.

XI. Si id ego rite coniecerim, cur nummus ille, qui inscribitur

L. IVL. AVR. SVLP. VRA. ANTONINVS,

huic Vranio concedi, & Augustus ille *Sulpicius Vranus* cum *Sulpicia Dryantilla*, quae *Sulpicii Vranii* coniux esse potuit, ad Alexandri Severi tempora, annumque Chr. 230. referri non poterit? Ita certe haec Augusta, quae *liberta* fuerat, non alteri verisimilius, quam *liberto* Augusto, concedetur: *Sulpicia* Augusta cum *Sulpicio* Augusto in conditione & nomine quoque conveniet, illudque nomen ab Augusto coniuge *conliberto* olim suo, sive, si libeat, a *Sulpicio* quodam utriusque patrono pridem accepisse videbitur: bicornis luna, capitis ornatus, characterum forma, epigra-

(1) Zonar. Libr. XII. n. 15.

epigraphe, cetera indicia singula, quae in Dryantillae, & Vranii nummis occurrunt, ad Alexandri tempora satis accommode referentur. Sin vero quemlibet ex Augustis aliis elegeris, qui iis temporibus imperarunt, intelligi sane, vel explicari vix poterit cur ille libertam potius duxerit, ipsique *Augustae* nomen concefferit; nec facile explicari etiam poterit cur idem *Sulpicii* nomen non libertae solum, sed Augusto quoque coniugi commune fuerit, nisi ipse quoque libertus fuisset, atque una cum coniuge & conliberta *Sulpicii* nomen a patrono accepisset.

XII. Quamvis autem utriusque nummus, si in Oriente cusus fuit, non Graecis, sed Latinis litteris exornetur, quis ignoret in nummis etiam in Graecis urbibus, quae Romanorum Coloniae forent cufis, latinas epigraphas reperiri (1), quemadmodum prorsus nummos Antiochiae, Troade, Tyri cum Alexandri Severi imagine percussos esse conspiciamus, qui tamen non Graecis, sed Latinis solum characteribus exornantur? Ita Cyriadis Tyranni nummi ex quolibet metalli genere cum hac epigraphe reperiuntur (2)

IMP. CAESAR M. CYRIADES P. F. AVG
IMPERATORVM AVGG. ADVENT

quum tamen Cyriades ille Antiochiae anno 258. imperium invaserit, nec alibi certe, quam in Oriente solo, imperaverit. Ita vicissim Pisonis tyranni, qui in Thessalia paucis diebus imperavit, non in Thessalia solum, sed in Aegypto quoque quo rebellio pervaserat, nummi cusi sunt (3). Appii Claudii Censorini qui anno 269. Bononiae electus (4), ac septimo imperii die sublatus fuit (5) tum

La-

(1) Mediob. p. 325.

(2) Bandur. pag. 146.

(3) Band. p. 276.

(4) Tillem. Tom. III. p. 496.

(5) Band. p. 356.

17

Latini tum Aegyptii nummi reperiuntur. Maxima nimirum atque incredibilis plane celeritas a militibus, vel monetariis adhibebatur, ut novi Augusti nummos procuderent; eiusque electionis famam ad exteras etiam gentes diffunderent. Hinc M. Aurelii Marii tum aerei, tum argentei, tum aurei quoque nummi reperiuntur (1), quamvis ille imperio vix degustato tertio post electionem die interemptus fuerit (2); ideoque facilius Sulpicii Vranii nummi inveniri potuerunt, qui pluribus fortasse mensibus tyrannidem aut imperium occupavit. Ex hac ipsa quoque in coudendis nummis celeritate fieri fortasse etiam potuit ut tumultuantes milites, qui Vranium ad imperium evexerant, in castris illis Latinos sibi que familiares nummos cudi iusserint, atque ob imperitiam, & oscitantiam in adversa parte typum, & epigraphem Augustae propriam in Vranii Augusti nummo imprefferint, FECVNDITAS AVG., quae frequenter adeo in Augustarum nummis atque in ipsa quoque Mammaea, quae tunc Alexandri mater erat, occurrit (3). Licet enim titulus ille Augustarum proprius foret, aliquando tamen in Imperatoribus etiam conspicitur, ut in Gallieni nummo simili prorsus errore legitur FECVNDITAS AVG. (4); sicuti vicissim in Etruscillae nummo legitur ADVENTVS AVG. (5): quod nimirum rudioribus iis temporibus Augustorum typi & epigraphae ipsis etiam eorum uxoribus concederentur, ac *Fecunditatis* typus ab Augustis ipsis non abhorreat, ubi praesertim liberos ab Augusta coniuge suscepissent. Certe Bimardus existimavit quod *Sulpicius Antoninus*, qui in Graeco nummo superius exposito memoratur, huius *Sulpicii Vranii Antonini* filius

C

fue-

(1) Band. p. 276. & Mediob. p. 388.

(2) Trebel. in Gallien.

(3) Mediob. p. 326.

(4) Band. p. 214.

(5) Band. p. 30.

fuerit, ideoque imperium veluti paterno, ac haereditario iure occupaverit. Neque tamen id ego perspicuum, & exploratum esse concesserim, quod Vranii, ac Dryanillae nummus in Oriente cusus fuerit. Etenim, licet Vranius ipse purpuram, & Augusti nomen in Oriente acceperit, facile tamen a militibus, vel Legionibus aliis, quae in aliqua Italiae vel Occidentis parte morabantur, haec Vranii electio probata, eodemque rebellionis ardore confirmata fuit, ideoque nummi cum novi Augusti, Augustaeque coniugis imagine statim percussi; quod superioribus Cyriadis, Censorini, Pisonis, aliorumque exemplis confirmatur.

XIII. Quod autem plura, eademque praeclara nomina in hoc Vranii nummo reperiantur, licet ille *ἐκ δαλείῃς γένος* ex servili genere originem duceret, tantum abest ut ea de causa nummus ille Vranio nostro repugnet, ut eximia potius coniectura deduci inde possit quod ipse ab Vranio solo cudi potuerit. Etenim, si solum *Vranii* nomen argumento esse poterit ipsum ex servili genere oriundum fuisse, cetera tamen *Iulii Aurelii Sulpicii* nomina ostendunt ipsum iam libertate donatum in Sulpiciam gentem adscitum fuisse, atque una cum ceteris Patroni nominibus *Antonini* quoque nomen habuisse, eius *Vranii Antonini* instar, qui in Alexandri Lege memoratur; nisi fortasse hoc postremum adscito imperio usurpavit, quod *Antoninorum* nomen militibus carum, acceptumque foret, ideoque Vranio militum amorem conciliare facile posset. Ceterum, licet Vranius ipse tot illustria familiarum *Iuliae, Aureliae, Sulpiciae* nomina a Patrono accepta ostentaret, frequentius tamen ex recepto iam more postremae solum nomen usurpare ille potuit, ideoque brevius *Sulpicius Vranius* vocari. Certe Norisius (1) de variis Consul solum nominibus loquens ait, quod *quoties Consul plura cognomina ferebat, postremo tantum in Fastis signabatur: idque*

(1) Epist. Conf. p. 475.

19

idque in Augustis etiam usitatum esse conspiciamus. Ita prorsus, ut aliqua temporum illorum exempla proferam, Augustus ille, qui frequentius solo *Gallieni* nomine in nummis occurrit, quamvis ad *Corneliam*, *Liciniam*, & *Egnatiam* familiam spectaret, ideoque saepe *P. Licinius Egnatius Gallienus* vocetur, atque in nummis etiam ΠΟΤ. ΛΙΚ. ΙΓΝΑ. ΓΑΛΛΙΗΝΟC habeatur, in veteri tamen Lapide solum *Egnatiae* nomen ostentat

IM. EGNATI PII FEL. AVG.

ex quo Reinesius (1) ansam arripuit ut hoc *Egnatii* nomine non Gallienum ipsum, sed eius fratrem, designari crederet, quum tamen in lapidibus aliis idem *Egnatii* nomen IMP. CAES. P. LICINIO EGNATIO GAL- LIENO PIO FEL. AVG. PONT. MAX. TRIB. POT. III. COS. tribuatur (2). Ita quoque Aurelianus ad *Vlpian*, *Valerian*, *Domitian* stirpem spectavit; plerumque tamen postremae solum familiae nomen occurrit, ideoque in nummis legitur IMP. C. L. DOMITIVS AVRELIANVS AVG. Itaque, licet *Vranus Iulii Aurelii Sulpicii* libertus foret, ideoque singula Patroni nomina exprimere posset, facilius tamen peculiare *Sulpicii* patroni nomen usurpasse videtur, quum liberti aliquando ipsam quoque Patroni familiam reticerent. Sic in Romanis Legibus *Vranus Antoninus* dissimulato familiae, vel patroni nomine occurrit, quamvis ille perspicue certoque in familiam aliquam adscitus esset.

XIV. Quo certe loco mirari quis poterit Bimardum, doctissimum alioquin virum, ex hoc *Vranii Antonini* nomine existimasse quod ipse nobilis, atque in Alexandri Caesaris aula spectatus fuerit, ideoque *Sulpicius Vranus* in Latino nummo memoratus non libertini, sed nobilis

C. 2

spe-

(1) Rein. Clas. III. n. 41.

(2) Murat. pag. 254. n. 4. & 5.

spectatique generis esse potuerit. Facile nimirum Cl. Vir observare poterat quod *Vranius Antoninus* in Alexandri Lege memoratus pro Iulio Pollione, & Iulio Rufo pecuniam mutuo accipientibus *mandator* inducitur, idque non civi solum, aut nobili, sed liberto quoque convenire poterat, quum ipsi quoque liberti civium honoribus, ac muneribus fungi possent. Itaque nullum prorsus discrimen inter *Vranium* a Zosimo, & Syncello memoratum atque *Vranium Antoninum* in Lege indicatum perspicue certoque afferri posse putaverim, & si fortasse cum Bimardo ipso quis arbitretur eundem illum *Vranium Antoninum*, qui pecuniae mutuo datae *mandator* fuerat, imperium invasisse, nihil perspicue certoque opposi posse ego censeo. Id unum tum ex perspicuis Syncelli verbis, tum ex aereo Latino nummo deduci posse confido, quod *Vranius* quidam non generis nobilitate, sed fortasse potius ingenio, robore, alacritate, audacia conspicuus a militibus electus fuit, atque ille libertorum instar integrum Patroni nomen assumpsit, ut proinde in ipsius nummo *L. Iulius Aurelius Sulpicius* vocetur. Itaque in hac hypothesis Latinus hic nummus ad Alexandri Severi tempora, atque annum 229. referendus erit, atque ubi Sulpicia Dryantilla eius Augusti coniux dicatur, ipse quoque eiusdem nummus ad haec ipsa Alexandri, Augustarumque Anniae Faustinae, Iuliae Mammeae, aliarumque tempora revocandus erit, in quarum nummis eadem bicornis luna, idemque fere capitis ornatus, similis characterum forma, ac indicia reliqua conspiciuntur.

XV. Si fortasse tamen feliciores alii, quibus eximium Dryantillae nummum inspicere, contrectare, cum aliis accurate conferre licet, ipsum ad Alexandri Severi tempora referri non posse decreverint, ideoque Dryantilla ipsa sequioribus solum Gallieni imperantis temporibus adscribenda sit, eadem ipsa Gallieni aetate *Sulpicius* alter supererit, qui superioris instar tyrannidem occupavit,
ac

ac ipse quoque vel libertini, vel obscuri generis esse potuit, nimirum *Sulpicius Antoninus*, qui in priori, graecoque nummo superius exposito memoratur. Quamvis enim eximium hunc nummum Patarolius ad Caracallam referendum esse coniecerit, aliique potius ad Elagabalum revocaverint, perspicue tamen apparet ipsum ab utriusque effigie, atque aetate differre, idque potissimum Seleucidarum epocha Emisenorum nummis impressa demonstrat; quum annus ille 565. in ea numeratus ab autumno anni 253. inceperit, quo primus Valeriani & Gallieni annus in imperio agebatur. Itaque, quum nummus ipse Bimardo iudice sincerus sit, dubitari certe non poterit quin iisdem ipsis temporibus quibus Valerianus imperium in Rhaetia obtinuit, *Sulpicius Antoninus* alicubi, ac fortasse in aliqua Syriae, vel Orientis parte imperium ipsum invaserit, atque aliquo temporis spatio ferventibus militum seditionibus occupaverit. Ac certe quidem quum Aemilianus ineunte anno 253. a Treboniano desciscens imperium arripuisset, dissidia, militumque seditiones, Zonara teste (1), subortae sunt, tandemque Aemiliano post tertium imperii mensem sublato, Licinius Valerianus ineunte Iunio Imperator in Rhaetia electus fuit. Itaque facile turbatis imperii rebus Tyrannus alter, aut Imperator in Syria prodire potuit, cui nummi veluti *Sulpicio Antonino Augusto* cusi fuerint. Optime quidem novi, ingenueque fateor quod *Sulpicius* ille neque a Zosimo, neque ab ullo prorsus ex Scriptoribus aliis memoratur, qui Tyrannos plurimos Gallieni temporibus celebres descripserunt. Sed observari facile poterit quod Zosimus ipse dum varios ex Tyrannis illis recenset, *Antoninum* quoque memorat, qui Cecropis, Aureoli, aliorumque plurium instar imperium invaserit; nihilque verisimilius admitti potest, quam quod *Antoninus* ipse unus idemque esse debeat, qui in Graeco nummo *Sulpicius Antoninus* vocatur; quemadmodum prorsus

(1) Annal. Lib. XII. n. 22.

sus *Vranium* illum, qui ab eodem Zosimo memoratur, unum eundemque fuisse diximus, qui in Latino nummo *Sulpicius Vranus Antoninus* appellatur. Zosimus quidem asserit quod ex iis rebellibus οἱ μὲν ἄλλοι σχεδὸν ἅπαντες ὑπήχθησαν δίκῃ, Αὐρίολος δὲ ἀλλοτρίως πρὸς τὸν Βασιλέα διέτελεσεν ἔχων ceteri propemodum omnes poenas dederunt, *Aureolus* vero infesto erga Imperatorem animo esse perrexit. Fieri tamen profecto potuit ut *Antoninus* etiam, sive, ut opinor, *Sulpicius Antoninus*, *Aureoli* instar per aliquod temporis spatium tyrannidem conservaverit; & quamvis etiam paucis ille mensibus, aut diebus imperasse dicatur, nihilo tamen minus *Cyriadis*, *Censorini*, *Marii*, aliorumque instar nummos edere, suoque *Augusti* nomine ornare ille potuit. Quod vero Zosimus ipse testatur *Ceropem*, *Aureolum*, *Antoninum*, aliosque plures iis temporibus rebellasse, quibus *Scythae* partim *Illyricum*, partim etiam *Italiam* ipsam miserrime populabantur, nimirum anno 258. sive 259. ideoque serius quam *Graecus Sulpicii Antonini* nummus cusus fuit, responderi facile poterit Scriptorem illum temporum seriem miserrime perturbasse; quemadmodum sane *Aureoli* rebellionem iis temporibus contigisse dicit, quibus *Gallienus* in *Italiam* redux anno 268. interemptus fuit, quum tamen illam longe maturius ante decennium erupisse dixisset. Sed quid in eiusmodi *Zosimi* erroribus describendis hic immorer, quum nummus ipse vel tacente, vel repugnante *Zosimo* perspicue certoque nobis ostendat quod *Sulpicius Antoninus* *Gallieni* temporibus *Augusti* nomen accepit? Itaque id unum inquirendum supererit qua patria, quo genere, qua conditione *Sulpicius* ille fuisse videatur.

XVI. Haymus subtiliter, ingenioseque coniecit *Sulpicium* hunc eius *Sulpiciae Memmiae* fratrem fuisse, quae *Alexandro Severo* nupserat, ideoque *Augustae* nomen in nummo ostentat (1), sed ab illo repudiata, atque in *Libyam*

(1) Segvin. pag. 184. vid. Tillem. in *Alex.*

23

byam relegata fuit postquam *Sulpicius Macrianus* Caesar
eiusdem *Sulpiciae* pater ab *Alexandro* occisus fuit. *Antonini*
vero nomen a *Sulpicio* ipso ea de causa arreptum
fuisse credit *Haymus* quod ipse quoque ad *Antoninorum*,
& *Alexandri* genus spectaret, qui sane *Antonini* *Elaga-*
bali consobrinus erat. Quum tamen *Sulpicius* ille *Sulpiciae*
Augustae frater a nullo prorsus ex *Scriptoribus* memore-
tur; ingeniosa *Haymi* coniectura pluribus a *Bimardo* (1)
feliciter, accurateque refellitur. *Bimardus* (2) ipse, ut op-
portune iam monui, quum *Latinum Vranii* nummum *Ale-*
xandri tempora praeseferre testetur, existimat *Sulpicium*
Antoninum in *Graeco* nummo expressum *Vranii* ipsius fi-
lium ac haeredem fuisse; ideoque quum *Gallieni* tempori-
bus discerpto fere *Romano* imperio ubique gentium in
dies novi *Tyranni* orirentur, ipsum quoque ad imperium
veluti paterno iure sibi debitum alicubi adspirasse, num-
mosque solo *Sulpicii Antonini* nomine signasse, quum ta-
men eius pater integrum *L. Iulii Aurelii Sulpicii Vranii*
Antonini nomen expresserit: quemadmodum sane plurimis
exemplis aliis apparet quod in *Augustorum* nummis mo-
do plura, modo pauciora ex eorum nominibus exprimun-
tur. Itaque, ut coniecturas omnes paucis complectar, si
Sulpicius Antoninus in *Graeco* nummo expressus, qui an-
no 253. *Gallieni* temporibus *Augusti* nomine fruebatur,
ex optima *Cl. Bimardi* coniectura *L. Iulii Aurelii Sulpicii*
Vranii Antonini filius fuit, si *Sulpicius Vranus Antoninus*
libertini generis fuit, itidemque *Dryantilla Augusta* quum
liberta foret, a *Sulpicio* quodam, longeque facilius a con-
iuge *Sulpiciae* nomen accepit, si characteres omnes, ac
indicia singula, quae in singulari ipsius nummo conspi-
ciuntur, ipsis etiam *Gallieni* temporibus pulcherrime, ac-
curateque conveniunt, quid verisimilius admitti unquam
poterit quam *Sulpiciam Dryantillam* non alteri, quam
Sul-

(1) *Introd. ad Scient. Numis. p. 355. Tom. II.*

(2) *Pag. 352.*

24
Sulpicio Vranio Antonino, veluti coniugem concedi posse?
XVII. Quandoquidem vero universa quae de *Sulpicio Vranio*, & *Sulpicio Antonino* iam dixi, tenuis solum coniecturae loco habenda fore iam monui, quid vetat ne coniecturam aliam hic proferam, ac *Dryantillam* ipsam non Tyranno, sed potius Augusto Tyrannis omnibus nequiori concedam? Eiusmodi certe fuit *Carinus* ille optimi *Cari* filius, qui a patre imperium adeptus anno Chr. 282. Caesar una cum *Numeriano* fratre *declaratus*, moxque, ut videtur, ineunte secundo imperii anno, nimirum ante Sept. anni Chr. 283. *Augusti* nomine donatus fuit, eamque dignitatem integro biennii spatio occupavit, donec *Diocletianus* XVI. Kal. Octobres electus, & *Carinus* ipse ineunte tertio imperii anno post *Augusti* mensis initium anno 285. trucidatus fuit. Siquidem scelestissimus hic Imperator corruptis adeo moribus fuit, ut uxores ducendo, & reiiciendo novem duxerit, pulsas plerisque praegnantibus (1). Itaque, quum feris adeo, & contaminatis moribus foret, quis aperte non videat vix ac ne vix quidem fieri potuisse ut ulla ex matronis, aut liberis honestisque feminis ad ipsius nuptias, ipsa quoque aliarum instar mox eiicienda, adspiraret, adeoque facilius ad *Augusti* thorum, & *Augustae* nomen mulieri potius *libertini* generis aditum patuisse? Ita certe *Dryantilla*, quae liberta fuerat, atque a *Sulpicio* quodam veluti patrono libertate donata, & in *Sulpiciam* gentem recepta *Carino* nupta *Sulpiciae Dryantillae* nomen in nummis ostentare potuit; quumque *Carinus* brevissimo temporis spatio, quo Caesar, & *Augustus* fuit, novemque uxores plerumque praegnantem dimisit, saepius in *Illyrico* moraretur ut *Vopisco* teste Regem illum *Illyrici* plerique vocitarent, tandemque in *Dalmatia* a *Tribunis* militum quorum thorum violaverat, interemptus fuerit, *Dryantillae* nummus facile in *Illyrico* cudi, ad finitimas gentes deferri, tandem.

(1) *Vopis.*

demque feliciter in Austria superiori reperiri nunc potuit.

XVIII. Optime quidem novi quod paucis ab hinc annis Cl. Stoschius existimavit Carini coniugem Magniam Urbicam fuisse, ideoque tandem controversiam illam feliciter diremptam esse putavit, quae de Magniae Urbicae marito inter Antiquarios exarserat. Aereus nempe nummus Cl. Viro oblatus fuerat, in cuius antica parte legitur IMP. CARINVS AVG, in adversa vero MAGNIA VRBICA AVG, ideoque iam certum, & exploratum esse videbatur quod Urbica ipsa non alteri, quam Carino Augusto, concedi debeat. Mihi vero doctissimi Viri ratio non ea videbatur, quae plane perspicua ac indubia censenda foret, ac veterem controversiam illam dirimeret. Siquidem pluribus certisque exemplis erudimur quod aliquando in Caesarum nummis ipsorum matris effigies, simulque nomen exprimitur. Sic Elagabali vultus cum Iuliae Soëmiadis eius matris imagine reperitur (1). Alexandri Severi, simulque Iuliae Mamaeae, quae ipsius mater erat, imago in uno eodemque nummo conspicitur (2). Nero cum Agrippina matre, & Adrianus (3) cum Plotinae vultu, quae ipsius adoptionis iure mater erat, occurrit. Quid ergo prohibet quin Urbica quoque una cum Carino expressa, ipsius non *uxor*, sed *mater*, habeatur; ideoque Augusta illa non Carini, sed Cari potius, ut Genebrerius existimavit, uxor fuerit? Certe in nummis aliis Urbica cum duobus togatis filiis exhibetur (4) cum epigraphe PVDICITIA AVG, quod optime profecto illi convenit si Cari coniux fuerit, ideoque illi duos liberos Carinam, & Numerianum genuerit, qui adeunte imperium Caro anno 282. iam togati esse debuerant, quum

D

Nu-

(1) Haym. Tom. II. p. 254.

(2) Ibi p. 258. Vaill. Tom. III. p. 176.

(3) Liebe pag. 442.

(4) Band. p. 510.

Numerianus ante annum Chr. 284. quo interiit, uxorem duxerit. Id vero vix ac ne vix quidem convenire illi poterat, si Carini uxor dicatur; quum ipse brevissimo temporis spatio, quo post optimi sapientique principis Cari mortem imperavit, novem coniuges, ac plerasque ex illis praegnantem repudiaverit; quod certe vivente Caro tentare non poterat, ne imperio, quod Carus decreverat (1), spoliaretur. Accedit etiam quod nulla prorsus Carini filiorum mentio in Scriptoribus reperitur, qui tamen facile cum patre trucidati, vel a Diocletiano sublati dicerentur. Denique Calphurnius ille, qui diligenter adeo, distincteque Ludos anno 283. Romae a Carino die 12. Septembris editos describit, singulos civium, procerum, aulicorum ordines, & Augustae Domus Principes absentes etiam nominavit, Carinum quidem & Numerianum *divi fortissima pignora Cari* memorat; se omnia tamen in Carino solo Romae conspexisse testatur, nihilque prorsus de filiis, qui puberes, & togati esse debuerant, indicavit. Itaque, nisi plurimum fallor, Magnia Urbica Carini *mater*, non *uxor* haberi debet, ideoque semper locus esse poterit ut Dryantilla Augusta Carini uxor censeatur.

At fuerit etiam, si libet, Magnia Urbica nefarii Caesaris Carini coniux, quis aperte non videat quod ipsa quoque Dryantilla, postquam Urbica repudiata foret, inter lequentes, ac infelices Carini coniuges esse potuit, atque inter octo alias locum aliquem occupare? Ita sane Dryantillae nummus cum Magniae Urbicae nummis pulcherrime, & accuratissime conveniet, atque ubi liberta *Augustae* nomine decorata non Tyranno, sed *Augusto* potius liberta digno concedi debeat, nulli propemodum verisimilius, quam Carino, adscribi illa poterit.

EDV.

(1) Vopis. in Car.

EDVARDI CORSINI
EPISTOLA
DE
AURELIANI
IMPERATORIS
NUMMIS ATQVE AETATE.

THE
LIBRARY
OF THE
MUSEUM OF
ART AND
ARCHAEOLOGY
OF THE
UNIVERSITY OF
CAMBRIDGE
100 Brook Hill Drive
Cambridge, MA 02139
U.S.A.

ILLUSTRISS.^{MO} AC REV.^{MO} DOMINO
D. PHILIPPO VENVTO
 PATRICIO CORTONENSI
 LIBURNENSIS ECCLESIAE PRAEPOSITO.

EDVARDVS CORSINVS

CL. REG. SCHOLARVM PIARVM

Ecimus propemodum annus, Cl. atque eruditissime VENVTE, nunc agitur ex quo divitem nummorum, aliorumque veterum monumentorum suppellectilem a Te comparatam inspiciens eclypam quoque veteris, & incogniti numismatis imaginem cerae impressam observavi, eiusque commodius explorandae, ac viriculo deli-
 neandae copiam impetravi. Quamvis autem initio characteres illi, qui in eclypa hac imagine inversa serie legabantur, rudes omnino, & inconditi apparerent, ipsum quoque Regis nomen prorsus incognitum atque insolens videretur, praesertim vero annorum numerus aut epocha, quae in infima nummi parte perspicue distincteque insculpta fuerat, ab Epochis aliis haftenus cognitis abhorreret, ideoque animum fere despondissem; deinde
 tamen

tamen alacrior, Teque potissimum impellente, audacior factus non modo in eximio, ac singulari nummo MINNISARVM quemdam Armeniae Regem Dioni memoratum inveni, verum etiam novam, atque hactenus incompertam epocham deprehendi, sive potius novum celeberrimae Arfacidarum epochae initium non in anno V. C. 498. aut 504. ut Vaillantius, Pagius, Petavius, ceterique Scriptores omnes existimarunt, sed in anno solum V. C. 525. collocandum demonstravi. Itaque Libellum *de Minnisari, aliorumque Armeniae Regum Nummis, & Arfacidarum Epochae* Tibi ipsi inscriptum anno 1754. typis edidi; quumque Cl. Erasmus Froelichius S. I. ὁ μακαρίτης dubia quaedam, subtiliter ille quidem, sed modestissime, proposuisset, dubiis eiusmodi dirimendis, atque Epochae a me constitutae accuratius confirmandae Libellum alium anno 1756. vulgavi, in quo plura Parthicae & Armeniacae historiae capita sic opportune illustravi, ut splendor aliquis in implexos etiam atque obscuros rerum illarum Scriptores, nisi mea me fallit opinio, redundaret. Quandoquidem vero utrique ex Libellis istis ab aequis bonisque Lectoribus aliquo in pretio & honore haberi contigit, & haec opinio vel Arfacidarum Epochae a me constituta pulcherrimo Monnesis nummo, quem nuperrime Cl. Swintonus Londini edidit, confirmatur, praesertim vero nonnulla ad argumentum illud spectantia subinde mihi affulsere, quidquid a me, & a Cl. Froelichio iam editum fuit, nova uberiusque editione una coniunctum proferetur.

II. Eiusmodi vero fors, atque insperata prorsus Minnisari detegendi, novaeque Arfacidarum Epochae definiendae occasio, quae mihi pridem a Te proposita, ac perhumaniter oblata fuit, animo obversari tunc caepit ubi nuperrime nummos, quos eximio prorsus amore, atque humanitate in me tua mihi largiri voluisti, con-

tre-

31

tractare, paulloque accuratius dispicere licuit. Siquidem inter Aegyptios Aureliani Augusti nummos eos potissimum observavi, qui tum Aureliani, tum Vaballathi nomen ac vultum praeseferunt, atque utriusque Principis epocha decorantur. Quum vero in aliquibus Vaballathi nummis *quintus* ipsius annus cum Aureliani *secundo*, in aliis autem cum *tertio* coniungatur, ideoque partim cum *secundo*, partim cum *tertio* concurrat, statim ambigere, & explorare ego caepi undenam in Aegyptiis his nummis inter annorum, qui Aureliano, & Vaballatho adscribuntur initia varietas illa oriretur; quum certe in Aegyptiis omnibus tum Caesarum, tum veterum Regum nummis annorum initium non aliunde, quam a civilis Aegyptii anni cardine, hoc est post Augusti tempora a 29. Augusti Iuliani die duceretur. Itaque, ut hic nodus meliori quo poterat ordine dirimeretur, verum tum Aureliani, tum Vaballathi initium rite statuendum esse conspexi; quumque a pluribus Aureliani imperium a Ianuario mense anni 270. incaepisse dicatur, ab aliis autem ipsius initium in proximo Novembri mense collocetur, universam hanc temporum seriem accuratius explorandam esse putavi, eaque ratione statuendam, quae magis historiae, simulque nummis, ac Marmoribus responderet. Vtrumque sane tentare, & quidquid ad Aureliani nummos, imperium, ac historiam attinet hac Epistola, sive Dissertatione complecti libuit, quam Tibi veluti perenne observantiae, gratique animi monumentum, optimo quocumque iure consecravi. An vero feliciter, & ex voto mihi res cesserit, facile profecto, VENVTE doctissime, Tu omnium maxime perspicere, ac indicare poteris, quippe qui maximo ingenii acumine, eximia prorsus veterum nummorum scientia, Historiae & eruditae Antiquitatis cognitione excellas, ideoque illustrem doctrinae gloriam apud exterarum etiam Gentes sis merito consequutus.

III.

III. Ceterum, ut in ipso veluti limine controversae statum, simulque ambages, quae in explicandis Aureliani ac Vaballathi nummis occurrunt, exponam observari plurimum velim quod quum Vaballathi simulque Aureliani Caesaris anni in ipsorum nummis una coniungantur, Vaballathi initium ac imperii tempus definiri certe non poterit, nisi prius Aureliani initium rite, accurateque constitutum fuerit. Quis vero id nitide accurateque praestare se posse confidat, quum tanta in antiquis Historicis opinionum varietas, tanta in recentioribus etiam dissensio, tanta denique in illustrioribus etiam Marmorum, ac Nummorum Interpretibus perplexitas reperiatur? Etenim, si Graecos, ac Latinos etiam Historiae Augustae Scriptores consulamus, vix *quinque* imperii annos invenies, qui Aureliano concedi possint; ideoque universa rerum ab ipso gestarum series quatuor annorum, totidemque mensium spatio comprehendenda videbitur. Sin vero Marmora ac Nummos inspexeris non modo *sextus*, sed *septimus* etiam imperii annus Aureliano concedendus erit; ideoque universa tum Aureliani, tum Vaballathi, tum coaevorum Principum historia, quae ab Aureliani imperio pendere debet, in tanto veterum ac illustrium monumentorum dissidio fluctuare censebitur. Atque, ut a Nummis ipsis exordiar, in Medicea Gaza Aureliani nummus occurrit, in quo reperitur P. M. TR. P. VI. COS. II. (1), in alio apud Begerum (2) P. M. TR. P. VII. COS. II. itemque in alio apud Occonem (3) P. M. TR. P. VII. COS. III. Ita quoque in tribus Aegyptiis Aureliani nummis habetur (4) L. 5 anno *sexto*, idemque *sextus* imperii annus in tribus Severinae eius coniugis nummis

(1) Bandur. p. 366.

(2) Thes. Brand. pag. 759. Band. loc. cit.

(3) Band. p. 387. Mus. Theup. p. 1191.

(4) Band. p. 383.

33

mis notatur L. S. (1), ac in duobus aliis eiusdem Augustae nummis L. Z *annus septimus* exaratur (2). Quod vero ad Marmora, vel Inscriptiones attinet, in Grutero (3) quidem legitur TR. P. V. COS. III., sed apud Gudium (4) TR. P. VI. COS. IV. Itaque ex his perspicuis, certisque monumentis apparet Aurelianum, eiusque coniugem Severinam non modo *sextum* imperii annum inchoasse, verum etiam peracto iam *sexto* etiam *septimum* attigisse; quemadmodum sane in Alexandrino Chronico *septem* imperii annos Aureliano tributos esse conspiciamus.

IV. Sin vero ceteros Scriptores omnes consulamus, eosque in primis, qui Caesarum Vitas, & temporum illorum historiam descripserunt, perspicuum profecto fiet quod nullus omnino ex illis *sex* integros imperii annos Aureliano concedit; sed a plerisque ipsius imperium *quatuor* solum annorum, totidemque mensium spatium circumscribitur. Certe Vopiscus nitide diserteque dicit quod Aurelianus *imperavit annis sex minus paucis diebus* (5), ipsique inhaerens Zonaras (6) ait Aurelianum obiisse *ἐξ ἐνιαυτῶς ἡνυκότα παρὰ τῇ βασιλείᾳ μηνῶν ὀλίγων ἐνδέοντας cum sex annis imperium tenuisset demptis paucis mensibus*, ubi fortasse pro μηνῶν rescribi facile poterit *ἡμέρων* ut Zonaras ipse cum Vopiscō conveniat. Eusebius, qui in Historia (7) *sex* imperii annos ipsi adscribit, in Chronico annos *quinque* cum dimidio concedit, idemque prorsus temporis spatium ab Eutropio (8),

E

ac

(1) Band. p. 393. Theup. p. 1192.

(2) Band. & Theup. loc. cit.

(3) Pag. 76. num. 4. & 5.

(4) Pag. 23. n. 4.

(5) In Aurel. pag. 221.

(6) Annal. Lib. XII. num. 27.

(7) Hist. Eccl. Lib. VII. c. 23.

(8) Lib. IX. c. 15.

ac utroque Victore (1) ipsi tribuitur : ideoque, licet Scriptores illi facile componi possint, nunquam tamen aut *sextus* absolutus, aut *septimus* inchoatus imperii annus ex illorum calculo Aureliano concedi poterit. Quid vero quod ipsius imperium, si a Claudii morte, ut fieri profecto solet, ad Aureliani mortem compute- tur, ne quidem ad *quinque* integros annos extendi pot- est? Constat nimirum quod quum Gallienus Imperator exeunte Martio mense anno Christi 268. prope Medio- lanum interemptus statimque Claudius a militibus ele- ctus esset, Gallieni caedes & Claudii electio IX. Ka- lendas Aprilis (2) Romae nunciata fuit, & epistola mox allata, qua Claudius Princeps S. P. Q. R. impe- rium a se susceptum, partasque victorias nunciabat. Quamvis autem Syncellus, & Eutychius Claudium ipsum uno anno regnasse dixerint, Eusebius, & Nicephorus annum unum mensesque novem ipsi concefferint, ideoque Zonaras (3) dicat ab aliis quidem annum, ab aliis autem, ut Eusebio, duos imperii annos adscribi, Eu- tropius illum *intra biennium*, nimirum biennio nondum peracto, decessisse velit, Eusebius tamen in Historia (4) duos completos imperii annos, Chronicon Alexandrinum, & Aurelius Victor (5) duos imperii annos enumeret, ac Porphyrius (6) asserat Plotinum δευτέρῃ ἔτει πληρομένῃ *secundo anno* Claudii impleto periisse, dubitari certe non poterit quin Claudius ipse *tres* omnino annos incaepe- rit, ideoque Calvisii ac Petavii sententia deferenda sit, qui Claudii mortem, & Aureliani initium in anno 269. collocarunt. Siquidem Trebellius asserit quod Claudio

ora-

(1) Epit. c. 49.

(2) Trebel. in Clau. p. 203.

(3) Annal. Lib. XI. n. 26.

(4) Lib. VII. c. 27.

(5) Num. 48.

(6) Vit. Plotin.

35

oraculum in Apennino, sive ut Salmasius opinatur in Aponino de imperii sui diuturnitate percontanti responsum fuit

Tertia cum Latio regnantem viderit aestas

ideoque indicatum quod *tertium* annum, tertiamve aetatem incaepturus erat. Accedit etiam quod in veteribus Lapidibus apud Gruterum (1) & Muratorium (2) Claudius TR. P. III. COS. II. notatur, atque in Aegyptiis eiusdem nummis legitur (3) L. Γ. *anno tertio*, atque in ipsorum altero reperitur L. Δ. *anno quarto*. Denique, ut Cl. Norisius (4) omnium primus observavit, Claudii lex in Codice (5) reperitur, in qua Claudius ipse rescribit *Epagatho VII. Kal. Novembris Antiochiano, & Orphito Coss.* quae perspicue certoque nobis ostendit Claudium ipsum ad 26. Octobris diem anni 270. quo Consules illi Fastos signarunt, pervenisse; ideoque, quum circa 20. Martii diem anni 268. imperium suscepit, ipsi anni 2. ac menses 8. adscribi debent. Quod si Aurelianus defuncto iam Claudio, ideoque post Octobrem mensem anni 270. imperium, ac ineunte anno 271. Consulatum suscepit, *quatuor* solum annis totidemque mensibus imperasse ille potuit, quum ipsius mors in Idacii Fastis *Aureliano, & Marcellino Coss.* nimirum anno 275. adscribatur, & Vopisco (6) teste epistola, qua Aureliani mors nunciabatur, *III. Nonas Februarii* Romam delata, atque in Senatu lecta fuerit; peractoque demum *sex* mensium interregno in Aureliani defuncti locum *VII. Kal. Octobris* Tacitus Impera-

E 2

(1) Pag. 276. n. 2.

(2) Pag. 255. n. 2.

(3) Band. pag. 237. 353.

(4) De Votis Decem. c. 6.

(5) Leg. 2. C. de diver. Rescrip. Lib. I. tit. 23.

(6) In Aurel. p. 222.

Nonas Febr. ad 14. Iulii diem supputetur? Itaque Pagio concesserim Vopisci quidem locum corrigendum esse, sed ita tamen ut in illo non *III. Nonas Apriles* sed *III. Nonas Maias* rescribatur, ideoque a Taciti morte, ad S. C. quo Probus in Oriente iam electus Romae confirmatus fuit, integri saltem mensis spatium reperiatur. Sed, ut a Tacito, Proboque ad Aurelianum nostrum revertar, cum Pagius Aureliani initium simulque finem perspicuis adeo certisque characteribus definitum esse conspiceret, asserit (1) *Oeconis nummum*, in quo legitur *TR. P. VII. COS. III.* monetarii errore vitiatum esse, eundemque prorsus errorem in *Begei nummum* irrepsisse dicit, in quo habetur *TR. P. VII. COS. II.* subditque quod *haec aversa pars ex nummo Gordiani iunioris, in quo septima Tribunica Potestas cum Consulatu secundo iungitur, Monetarii errore mutuata convincitur*, quum praesertim in superiori Aureliani nummo *Trib. Pot. VII.* cum *Consulatu II.* coniungatur, ideoque nummus unus alteri adversetur. Denique, quum haec ipsa perplexitas, vel difficultas in pluribus etiam nummis aliis occurrat, in quibus anni *Trib. Pot.* expressi annos imperii superant, Pagius ipse contendit in nummis illis errorem in exprimendis *Trib. Pot.* annis irrepsisse, vel *existimandum annos illos Trib. Pot. non ad Imperium, sed ad aliquod aliud nobis incognitum referri* (2).

VII. Tillemontius vero, quo nemo fane subtilius & accuratius haec Historicorum diffidia exploravit, easque ambages admirabili quadam solertia, & felicitate diremit, Pagii calculo, & argumentis inhaerens Claudii initium a 20. circiter Martii die anni 268. divelli non posse concedit. In eo quoque Pagio assentitur quod Aureliani mors a Ianuario mense anni 275. ad Martium sequentem trans-

(1) Critic. ad an. 275.

(2) Crit. ad an. 103. num. 5. & 6.

39

transferri debeat atque in Vopisco pro *III. Nonas Febr.* legi *III. Nonas Apriles*; idque eximia quoque coniectura confirmat quod nimirum nunciata Aureliani morte, quae prope Byzantium contigerat, verba in Senatu ab *Aureliano Gordiano Consule* facta dicantur, qui certe non *ordinarius*, sed *suffectus* Consul erat, ideoque ante *Kal. Martias* suffectum hunc consulatum inire non potuit, cum iis temporibus Consules bimestres essent, primoque bimestri Aurelianus ipse & Marcellinus Consules processissent. Quum tamen Tillemontius ipse intelligeret quod additis etiam Aureliani imperio duobus his mensibus, ille tamen annos quatuor mensesque sex superare non potuit, opinatur in Vopisci textu legendum esse *imperavit annis quinque minus paucis diebus*. Addit etiam a Vopisco ipso ceterisque Scriptoribus imperii annos ita numerari potuisse, ut utrimque imperfecti illi forent, ac uterque extremus paucos solum menses complecteretur, ubi praesertim sex interregni menses Aureliani mortem consequuti Aureliani imperio adiecti fuerint. Denique Tillemontius in nummis TR. P. V. pro TR. P. VII. legendum esse arbitratur, atque in Aegyptiis nummis, quibus character ς inscriptus conspicitur, characterem alium maxime similem Γ substitui posse: quemadmodum fane characteres illos temere aliquando confusos fuisse exemplis aliis erudimur. (1) In definienda tamen Claudii morte, simulque Aureliani initio Tillemontius (2) a Norisio, & Pagio plurimum diffidet; quumque illi Claudii mortem post 26. Octobris diem collocaverint, Tillemontius asserit ipsam in Aprili mense anni 270. contigisse, quo Claudius parta de Gothis victoria iam *tertium* imperii annum inceperat. Etenim, inquit ille, si Aurelianus Novembri solum mense anni 270. imperium suscepisset, vix ac ne vix quidem necessarium tempus suppeteret, quo plurima ab illo gesta memoran-

(1) Vid. Noris. Epist. Conf. p. 88.

(2) In Aurel. Art. 2.

morantur antequam ipsius iussu Sibyllarum Libri Vopisco (1) teste III. Idus Ianuar. consulerentur quae certe Librorum inspectio quam non anno 272. ut Pagio videbatur, sed anno 271. facta fuerit, manifestissime apparet quod Aureliani initium longe ante Novembrem mensem anni 270. collocari debet, ut integrum fere anni spatium consiliis, bellis, victoriis, expeditionibus ineunte imperio susceptis necessarium habeatur.

VIII. Ita propemodum Bandurius in Aureliani nummis, quibus Tribunica Potestas VI. vel VII. inscribitur, non a Monetariis, sed ab exscriptoribus erratum esse putavit (2); quumque in ipsorum altero TR. P. III. exaratum esset, temere exscriptum fuisse dicit TR. P. VI. in aliis vero quum haberetur TR. P. IIII. imprudens scriptor expresse TR. P. VII. Alibi (3) vero observavit sex interregni menses qui inter Aureliani mortem, Tacitique initium fluxerunt, fortasse a Vopisco computatos, & Aureliani imperio adiectos fuisse; ut proinde nonnulli sextum huius Principis annum his in nummis tueri se posse confidant: hos enim nummos cufos fuisse aiunt mense Septembri anni 275. cum de suffecto in Aureliani locum Tacito nuncius nondum in Aegyptum allatus esset; quo sane tempore instasset sextus, si adhuc in vivis fuisset, Aureliani annus. Sed de his, ac de aliis huiusmodi Eruditorum iudicia libenter expectamus. Denique, quod ad Severinae nummos attinet, in quibus septimus imperii annus notatur, Bandurius existimavit Severinae nummos etiam post Aureliani coniugis mortem cufos fuisse; ideoque dicit Severinam Aureliano superstitem fuisse fidem faciunt nummi Aegyptiaci in quibus septimus eius annus signatus legitur. (4)

IX.

(1) In Aurel. c. 19.

(2) Pag. 366.

(3) Pag. 387.

(4) Pag. 390.

IX. Quicumque sane dissidentes adeo doctissimorum hominum sententias inspexerit facile intelliget quod ipsorum quilibet in Marmoribus, ac Nummis etiam erratum esse contendit; ac solos Severinae nummos intelligi vel explicari posse Bandurius existimat quod illa marito superstes fuerit, suoque nomine nummos signaverit. Ac certe quidem haec ipsa opinio in explicandis Anniae Faustinae nummis a Philippo a Turre (1) Adriensi Episcopo usurpata fuerat; sed ipsa tamen a Valsechio (2) perspicuis adeo certisque rationibus impugnata fuit, ut iterum refelli non debeat; quum praesertim, si de Aegyptiis Severinae nummis loquamur, ii facillime commodiori veraque ratione explicari possint, ut inferius ostendatur. Ceterum, si de nummis aliis, & marmoribus differamus, etsi facile libenterque concedi debeat quod aliquando in ipsis vitia quaedam, & errores tum artificum, tum exscriptorum incuria irrepere, vix tamen ac ne vix quidem extorqueri a me poterit ut unum eundemque gravissimum errorem in decem partim latinos, partim graecos eiusdem Caesaris & Augustae nummos irrepsisse concedam. Quis enim fieri potuisse arbitretur, ut artifices omnes variis in locis, variisque temporibus in eundem prorsus errorem impegerint, aut Occo, Begerus, aliique plures peritissimi nummorum interpretes in exscribendis nummis illis inita fere societate aberraverint? Itaque, ut suus antiquitati, artificibus, ac eruditis peritisque viris honor servetur, tentandum potius putaverim an aliqua nummorum eiusmodi explicandorum ratio affulgere vel proponi unquam possit: quum praesertim pluribus exemplis aliis appareat quod nummi quidam, quibus initio mira perplexitas aut manifesta vitia subesse videbantur, insperata quadam luce

F

ce

(1) Pag. 390.

(2) De Trib. Pot. V. Elag. Vid. Diar. Lit. Ital. Tom. VII.

ce perfundi caeperunt, ideoque tandem rite, feliciterque exponi potuerunt. Non is profecto ego sum, qui in explicandis Aureliani nummis parem omnino felicitatem sperari a me posse confidam; nonnulla tamen, nisi perspicua ratione, quod sperari certe non poterit, sed verisimilis saltem coniecturae genere proferre nunc libet, quae si fortasse bonis, & aequis iudiciis probari unquam possint, tum perplexae & obscurae Aureliani historiae, tum perplexis aliis, obscurisque Imperatorum aliorum nummis splendorem afferre posse videantur.

X. Itaque quum Aureliani imperium, eiusque tempus ab illius initio simulque morte pendere debeat, in definienda quidem ipsius morte facile Norisio, Pagio, ac Tillemontio ego assentiar; si tamen Aureliani mors non ineunti Ianuario mensi cum Vopisco, neque ineunti Martio cum Pagio, ac Tillemontio, sed exeunti fere Aprili tribuatur. Sic enim *sex* circiter mensium interregnum Taciti electionem 25. Septembris die factam praecessisset, & Aureliani mors in Thracia patrata exeunte Maio Romae resciri potuisset. Sed quod ad ipsius initium attinet, quod Norisius, ac Pagius in Novembri mense, Tillemontius autem in superiori Aprili collocandum esse putavit, ego potius exeunti Iulio, vel ineunti Augusto tribuendum esse coniicio; quum haec hypothesis novaque sententia clarioribus, certioribusque testimoniis innitatur, a dubiis omnibus, quae alterutra ex parte, nimirum a Pagio & Tillemontio, proferuntur, facile vindicetur, ac denique plura, & omnia fere commode exponat, quae in sententiis aliis mire implexa, atque propemodum insolubilia censentur.

XI. Atque, ut a primo exordiar, illud omnino certum, atque exploratum esse putaverim quod Claudius nonnisi peracta iam, vel saltem adulta aetate interiit, ut prorsus immerito ipsius mors, & Aureliani initium Aprili mensi a Tillemontio adscribatur. Etenim, ut supe-

43

perius ostendi, Trebellius asserit quod Claudio oraculum in Aponino de imperii sui diuturnitate percontanti responsum fuit

Tertia cum Latio regnantem viderit aestas

ideoque perspicue indicatum quod ille imperio potitus *tertiam* aestatem visurus tertiumve annum incepturus erat; quemadmodum, quum de Quintillo fratre interrogasset, *quem consortem imperii habere cupiebat*, responsum fuit.

Ostendunt terris hunc tantum fata

quumque postremo de posteris suis sciscitatus esset, oraculum ait

His ego nec rerum metas, nec tempora pono.

Optime quidem intelligo libensque concesserim oraculum, ac responsum illud post Claudii mortem in Constantii Chlorigratiam, qui ex Claudii nepte, nimirum ex Crispi fratris filia, natus erat, ab impostoribus editum, vulgatumque fuisse; observari tamen plurimum velim quod impostores ipsi, simulque Trebellius ethnicus Scriptor, & Constantii assentator oraculum ipsum nunquam memorassent, si vere Claudius ante promissum tempus, tertiamque aestatem periisset, ideoque oraculi falsitas ex contrario eventu innotuisset. Certe Vopiscus (1), quum narrata Taciti, ac Floriani morte vaticinium quoddam ab Aruspibus editum memorasset, quod ex Caesarum illorum familia post annos mille Imperator alius eligendus erat, vaticinium illud serio graviterque irridet; subditque: *Non magna haec urbanitas Aruspicum fuit, qui Principem talem post mille annos futu-*

F 2

rum

(1) In Flori. c. 1.

rum esse dixerant; quia, si post centum annos praedicerent fore, possent eorum deprehendi mendacia? Cur Trebellius ipse pari prorsus, graviorique iure oraculum Claudio redditum non irrisisset, aut saltem dissimulasset, si tertia quidem aetas Claudio promissa fuisset, ipse tamen hanc tertiam non vidisset? Quemadmodum ergo Trebellius oraculum de brevissimo Quintilli imperio, & de Claudii posteris mox regnaturis memoravit quod utrumque verum esse conspiceret, ideoque Constantii Chlorig imperium divinitus praenunciatum esse mox dixit, ita quoque oraculum aliud de Claudio editum memoravit quod ipsum quoque rerum exitu veraque historia confirmatum esse videret, quippe qui in Claudii initio dicat: *Ventum est ad Principem Claudium, qui nobis intuitu Constantii Caesaris qui Claudii nepos fuit, cum cura in litteris digerendus est.* Itaque ut suus oraculo post exitum confecto, ideoque historiae Trebellio perspectae honor, & auctoritas constare possit, necessario concedi debet, quod Claudii mors inchoatae iam tertiae aetati, ideoque exeunti Iulio vel Augusto ineunti adscribi debet: sic enim Claudius exeunte Martio anni 268. electus, & exeunte Iulio anni 270. extinctus tres aetates sibi promissas vidisset. Addi etiam poterit quod Trebellio (1) teste *Antiochiano*, & *Orfito Coss.*, hoc est anno 270. superatis Gothorum reliquis, qui fuga in Haemimontem dilapsi Thraciam vexabant, dira pestis Gothos, Romanos etiam, ac ipsum quoque Claudium invasit, qui Sirmii degens eo pestilentiae morbo interiit. Eiusmodi vero lues facilius aestate, quam hyeme, & autumnosae faeviisse videtur; ideoque Claudii mors verisimilius aestati, quam appetenti veri cum Tillemontio, aut affectae iam hyemi cum Norisio, & Pagio adscribi debet. Denique Aegyptius Claudii nummus habetur cum L. Δ. anno quarto (2), qui ex-

(1) In Claud.

(2) Band. pag. 356.

45

explicari certe non poterit si Claudii mors Aprili mensi
cum Tillemontio adscribatur, quo vix ille *tertium* impe-
rii annum incepisset; optime vero feliciterque explica-
tur si exeunte Iulio, vel ineunte Augusto ille periit. Si-
quidem ex veteri constantique Aegyptiorum more inferius
explicando *secundus* Claudii annus die 29. Augusti anni
268. *tertius* eadem ipsa Augusti die anni 269. inceperat,
ideoque etiam *quartus* a 29. Augusti die anni 270. nume-
randus erat. Ergo nummus ille, in quo annus *quartus*
exprimitur, & circa 29. Augusti diem cusus fuit, eo tem-
pore prodiit, quo nondum Claudii mors in Aegypto nun-
ciata fuit: quod optime riteque intelligitur si Claudius
ipse circa Augusti initium Sirmii interiit, nulla vero ra-
tione explicari poterit si mors illa Aprili mensi adscri-
batur; ideoque ab illa ad futurum *quarti* anni initium
quinque mensium spatium intercessisset.

XII. Hoc ipsum Aureliani Caesaris initium circa
Augusti mensis Kalendas a me constitutum ex ipsius num-
mo, quem Pagius ipse explicavit, confirmatur. Quum
enim Pagius in illo L. Δ. annum *quartum* observasset,
simulque duos captivos conspexisset, asserit hunc num-
mum Palmyrenis iam subactis, captaque Zenobia cusum
fuisse, quod anno 272. contigisse scriptores omnes testan-
tur. Itaque, si *quartus* Aureliani annus Aegyptiorum mo-
re die 29. Augusti anni 272. incepit, *secundus* annus eo-
dem ipso more 29. Augusti die anni 270. incepisse debuit:
quod fieri sane non poterat si ex Norisii, Pagique cal-
culo Aurelianus post 26. Octobris diem imperium susce-
pisset. Ergo tum gravissima nummi huius sic a Pagio
explicati auctoritas, tum perspicuum certumque Trebellii
testimonium ostendit quod Claudii mors, & Aureliani
initium circa Augusti Kalendas contigisse debuit, ideoque
haec opinio a me proposita clarioribus, certioribusque
monumentis innititur; quemadmodum sane a rationibus
tum a Norisio, & Pagio, tum a Tillemontio propositis
fa-

facile vindicatur. Quod enim Tillemontius ait plura Aureliani gesta ab Historicis memorari, quam quae brevissimo temporis spatio, nimirum a Novembri mense ad Idus Ianuarias comprehendi possint, optime quidem ostendit quod Aureliani initium Novembri mense cum Norisio, & Pagio adscribi non potest, novumque mihi refellendae ipsorum sententiae praesidium praebet; non tamen efficit ut initium illud ad superiorem Aprilem mensem retrudi debeat; cum a Kal. Sextilibus, quibus, ut arbitror, Aurelianus imperium suscepit, ad Idus Ianuarias, quibus Sibyllarum Libri consulti sunt, commodum atque opportunum temporis spatium supersit, quo res ab Aureliano tunc gestae distribui possint.

XIII. Sed qua ratione, & effugio gravissimum aliud argumentum, cui Norisius, & Pagius innititur, elevari, vel refelli unquam poterit, quod nimirum in Codice Lex a Claudio VII. Kal. Novem. Antiochiano, & Orfito Coss. hoc est anno 270. edita reperiatur, ideoque perspicue certoque nobis ostendit quod Claudius 26. Octobris die adhuc superstes erat, nondumque Aurelianus imperium suscepit? Si maximum eius argumenti robur eludere, vel declinare ego velim, iisdem ipsis Norisio, ac Pagio ducibus respondere possem quod in eiusmodi lege aut in *Imperatoris*, aut in *Consulum*, aut in *mensis* nomine peccatum fuit; quum error ille in plurimas etiam Leges alias irrepsit, ut Norisius ipse, ac Pagius observant. Quis enim ignoret quod L. 3. de his, qui accusare non possunt edita dicitur ab Alexandro Severo 3. Nonas Febr. & L. 7. de evictionibus data legitur 8. Idus Martii, cum tamen Alexander ipse nondum imperium suscepisset? Lex 2. C. de Curatore furiosi edita dicitur a Gordiano Kal. Ianuar. Pio & Pontiano Coss. anno nimirum 238. quo tamen imperium nondum a Gordiano susceptum fuerat. Haec aliaque id genus exempla plurima, quae subinde occurrunt, atque a Norisio, Pa-

Pagio, Gothofredo, aliisque pluribus proferuntur, argumento esse possunt quod in memorata Claudii lege vel Augusti, vel Consulum, vel mensis nomen ita refingi debet ut illa ante Kal. Augusti edi potuerit. Mihi tamen haec omnia subtilius exploranti longe facilius, ac verisimilius videtur hunc nodum alia clariorique ratione solvi posse, quae in obscurioribus Marmoribus, ac legibus aliis explicandis lucem afferre, novoque, ut opinor, praesidio esse possit.

XIV. Itaque existimo nihil prorsus in laudata Legge vel corrigendum, vel mutandum esse, sed Consules illos *Antiochianum*, & *Orsitum*, qui ipsi adscribuntur, non anno 270. veluti *ordinarios*, sed anno 269. sive potius 268. veluti *suffectos* tribuendos esse; ut proinde Lex illa non anno 270., ut Norisius, ac Pagius existimarunt, sed anno 269. vel 268. Antiochiano & Orsito non *ordinariis* sed *suffectis* Consulibus edita sit. Quamvis enim in Romanis Legibus non alii plerumque, quam *ordinarii* Consules memorentur, aliquando tamen etiam *suffecti* in Legibus ipsis occurrunt. Sic, ut e pluribus exemplum unum mox explicandum hic proferam, anno Chr. 193. quo ordinarii Consules in Fastis occurrunt *Q. Sosius Falco*, & *Q. Iulius Erucius Clarus*, Kalendis Iulii *suffecti* sunt *Aelius*, & *Probus*, eorumque nomina in tribus Legibus memorantur (1): *suffectus* etiam eodem anno fuit *Claudius*, & *Fabius Cilo*, eiusque nomine tres Leges aliae signatae conspiciuntur. Quid ergo prohibet ne Consules illi. *Antiochianus* & *Orsitus*, qui Claudii Legi subscribuntur, anno 269. vel 268. a Kal. Septem. ad Kal. Novembr. *suffectum* Consulatam gesserint? Certe Antiochianus ille, qui anno 270. *ordinarius* Consul in Fastis occurrit, Consulatam aliam, nimirum *suffectam* gesserat; in Florentinis Fastis tum maioribus, tum minoribus anno 270. *Cos. II.* vocatur, & in

(1) Relan. Fast. Consf. pag.

& in Muratorii marmore legitur (1) DEDICATA ID. IAN ANTIOCHIANO II ET ORFITO COSS. quamvis in Fastis aliis, ut fieri plerumque solet, *suffecti* Consulatus huius ratio non habeatur, ideoque iterati Consulatus nota dissimuletur. Ergo iam constat quod Antiochianus ille ante annum 270. consulatum *suffectum* iam gesserat. Quemadmodum ergo Fabius Cilo, qui anno 193. *suffectus* erat, anno 204. *ordinarius* Consul processit, ita Antiochianus, qui facile alterutro ex superioribus annis 268. vel 269. *suffectus* fuerat, anno 270. velut *ordinarius* Fastos signavit.

XV. Quod si fortasse cui novum, aut mirum videatur quod Antiochianus ipse unum prorsum, eundemque Collegam tum in *suffecto*, tum in *ordinario* quoque Consulatu habuerit, quis certe nobis ostendat quod unus idemque sit *Orfitus* ille, qui tum in Claudii Legge, tum in Fastis memoratur; non vero potius *Orfitus* ille, qui Antiochiano in consulatu *suffecto* collega fuit, ab altero distingui debeat, cum quo postea *ordinarius* Consul processit, quum tot *Orfiti* in Scriptoribus, ac Marmoribus etiam iis temporibus memorentur? Certe, ut cognomines alios dissimulem, & illorum temporum Consules hic memorem, *Sergius Scipio Orfitus* anno 149. *M. Gavius Orfitus* anno 165. *Orfitus* anno 172. *Gavius Orfitus* anno 178. Consul fuit, nec temere profecto, ut opinor, ita confundi illi debent ut unus solum idemque civis hic expressus dicatur. Ita *Paterni ordinarii* Consulis nomen in Fastis anno 267. 268. 269. 279. occurrit, neque sane quis arbitrabitur unum eundemque virum hic exprimi; quum praesertim solis Augustis hic honor haberetur ut duobus proximis annis Consules esse possent. Itaque mira perplexitas, quae ex solo Consulis alicuius nomine oriretur ut unus idemque censeatur ille, qui vere distinctus erat, vel unus ab altero distin-

(1) Pag. 366, n. 2.

stinguatur, cum quo vere confundi ille debet, non alia ratione dissolvi poterit, quam si integra Consulium ipsorum nomina in monumentis aliis expressa feliciter inveniuntur. Ita quum alicubi in Marmore (1) occurrat *Q. Sosio, & Erucio Coss.* atque in alio (2) dicatur *Falcone, & Claro Coss.* quis facile suspicari non poterat in Marmoribus illis duo distincta Consulium paria nominari, nisi integrum utriusque Consulis nomen alibi (3) exprimeretur *Q. Sossius Falco, & C. Iulius Erucius Clarus*, ideoque deprehenderetur unum prorsus, idemque Consulium par utrobique memorari? Ita vicissim fieri aliquando potuit ut in duobus monumentis eadem prorsus duo Consulium nomina occurrant, ideoque utrobique idem prorsus Consulium par, idemque civilis annus designari credatur, quum tamen duo Consulium paria, & duplex civilis annus intelligi debeat. Sic, ut ex iisdem ipsis Romanis Legibus illustre exemplum hic proferam, *L. 5. C. de transactionibus*, & *L. 4. C. si reus, vel accus. mort. fuer.*, aliaeque Leges Severi Alexandri nomen praefecerunt, editaeque dicuntur *Albino, & Aemiliano Coss.* caeque Leges ad annum 206. referri possent, quo in Fastis, ac in Legibus aliis habetur *Albino, & Aemiliano Coss.* nisi aliunde perspectum foret quod anno quidem 206. *Numius Albinus, & Fulvius Aemilianus*, anno vero 227. *L. Albinus, & Maximus Aemilius Aemilianus* Consules fuerunt.

XVI. Hoc ipsum ex illustri Marmore, vel exemplo deprehendi poterit, quod immortalis Scaligero facile imposuit. Siquidem quum ipse hoc Marmor (4) *Albae Iuliae* positum retulisset

G

I. O.

(1) Grut. p. 280. n. 1.

(2) Pag. 6. n. 6.

(3) Murat. p. 345. n. 2.

(4) Grut. p. 6. n. 6.

I. O. M. ET
 IVNONI REGIN
 PRO. SAL. IMP. M. AVR. AN
 TONINI. PII. AVG. ET
 IVLIAE. AVG. MATRIS. AVG.
 M. VLPIS. MUCIANVS
 M. LEG. XIII GEM.
 HOROLOGIIAR. TEMPLVM
 A. SOLO. DE. SVO. EX. VOTO
 FECIT
 FALCONE. ET. CLARO. COSS

Scaliger adnotavit: *Quae est haec Iulia, quis ille Imperator M. Aurelius Pius illis Consulibus? Neque enim de Bassiano Caracalla intelligendum, qui quatuor annorum tantum tunc erat. Item a dedicatione huius Arae ad eius imperium sunt anni 18. Haec nos proposuimus Chronologis eruditis, & Antiquitatis investigatoribus, ut quaerant, & nos doceant quae nescire ingenue profite-mur* (1). Perplexus hic nodus, cui solvendo se imparem esse magnus Scaliger existimavit, alia sane ratione solvi non poterit, quam si dicatur Caracallae aetate Consules duos Falconem, & Clarum ordinariis eius anni Consulibus suffectos fuisse, qui a duobus aliis Falcone, & Claro ordinariis anni 193. Consulibus distingui debent sive quod distincti viri illi fuerint, sive certe quod anno 193. ordinarii, anno vero circiter 220. suffecti illi fuerint. Pulcherrimum hoc exemplum sententiam de Antiochiano, & Orfito non ordinariis, sed suffectis solum Consulibus a me propositam mire confirmat, si Claudii Lex una cum Scaligeri Marmore conferatur. Quemadmodum enim Falco & Clarus in Marmore expressi ad annum 193. revocari non possunt, quamvis in Fastis eodem anno idem prorsus utriusque Consulis nomen occur-

(1) Ad Euseb. n. 2232.

51

occurrat; sed Consules illi, qui Fastos signarunt, *ordinarii*, qui vero Marmori inscribuntur, alterius anni *suffecti* fuerant, ita quoque Consules illi, qui in Lege notantur, ad annum 270. revocari non debent, quamvis in Fastis eodem anno unum idemque utriusque Consulis nomen habeatur. Si Falco & Clarus Marmori inscripti a Falcone & Claro Fastorum distingui debeant, eodem ipso iure Antiochianus, & Orfitus Legi subscripti ab Antiochiano & Orfito qui in Fastis memorantur, distinguuntur: quidquid enim explicando Gruteriano Marmori dicatur, de altero quoque pari explicandae Claudii Legi dicetur; ideoque perspicuo certoque exemplo constabit quod ea Lex anno 270. cum Norisio, & Pagio necessario adscribi non debet; sed potius alterutri ex praecedentibus annis concedi illa poterit. Quae quum ita sint iam facile apparet quod nullum prorsus argumentum afferri poterit ut Claudii mors, & Aureliani initium vel ad Aprilem mensem cum Tillemontio referri, vel ad Novembrem cum Norisio, & Pagio differri debeat; ideoque facile ad Augusti initium, quod longe verisimilius esse iam dixeram, transferetur.

XVII. Quemadmodum vero haec opinio, vel nova temporum series a me constituta a difficultatibus omnibus, quibus illa premi fortasse poterat, facile vindicatur, ita vicissim opinionis huius praesidio difficultates omnes, quae in sententiis aliis gravissimae, ac insolubiles Norisio, Pagio, Tillemontio, Bandurio videbantur, perspicua certaue ratione explicari iam poterunt; nimirum Marmora, ac Nummi, in quibus *sextus*, & *septimus* etiam imperii, vel Tribuniciae Potestatis annus Aureliano concessus reperitur. Atque, ut a Nummis exordiar, observari plurimum velim quod plerique ex illis tum Aureliani, tum Severinae eius coniugis in Aegypto cusi sunt, ideoque in illis *primus* annus non ab ipsa inaugurationis, vel imperii suscepti die, sed a

Thot, Aegyptii nimirum civilis anni cardine, hoc est a 29. Augusti Romani die, quae proxime inaugurationem ipsam praecesserat, numeratur; ideoque *secundus* imperii, vel Tribuniciae Potestatis annus a proximo *Thot*, qui inaugurationem proxime sequebatur, incipiebat; quamvis a suscepto imperio ad hanc 29. Augusti diem pauci solum dies fluxissent. In hac hypothese, quae pluribus exemplis, & argumentis aliis ab Eruditis omnibus recepta (1), & contra Valsechium (2) confirmata fuit, perspicue apparet quod quum Aurelianus Kal. Augusti anno 270. electus fuerit, 29. eius mensis die *secundus* ipsius annus in Aegyptiis nummis signari potuit, eodemque more 29. Augusti die anno 274. *sextus* annus incepit; quumque 29. Augusti die anno 275. nullus omnino Imperator electus esset, ideoque facile sex interregni menses Aureliano iam defuncto tributi, eiusque imperio adiecti forent, sequentis Septembris initio ante Taciti electionem nummi cum *septimo* Aureliani, vel Severinae anno signati sunt: quemadmodum prorsus testatur Vopiscus (3) quod hoc ipso interregni tempore nihil omnino in Imperio innovatum fuit, ideoque Magistratus omnes, si Asiae Proconsulem exceperis, in eodem ipso munere perstiterunt. Fieri quoque potuit ut hi nummi Iunio mense nondum cognita Aureliani morte in Aegypto cusi, paratique fuerint, ideoque Aureliano iam defuncto in vulgus prodierint.

XVIII. Quandoquidem tamen haec explicandi ratio, quae in Severinae nummis *septimum* annum praeferentibus a me proponitur, liberior fortasse censeretur, eiusque praesidio latini Aureliani nummi, quibus *septima* Tribunicia Potestas inscribitur, explicari certe non poterunt, coniecturam aliam proponere nunc libet, qua non
graeci

(1) Phil. a Turre c. 3. pag. 27. & Diff. Apol. 11. c. 7. p. 76.

(2) De Trib. Pot. c. 14. p. 157.

(3) In Aurel. p. 322.

53

graeci solum, sed latini quoque nummi feliciter explicentur, simulque mira haec ambages ac temporum perplexitas dirimatur. Etenim, licet Aureliani mors ultra Aprilem mensem anni 275. differri non possit, eiusque imperii initium, & Claudii mors in anteriora tempora protrudi non debeat, non mediocris tamen spes hic exoritur ut antiquius aliud Aureliani initium constitui possit, quo ipsius imperii tempus integro fere anni spatio ante Claudii mortem numerari, & *Tribuniciae Potestatis* anni in nummis exprimi potuerint. Tenuis hic historiae splendor ex Zonara mihi pridem affulsit, variisque Scriptorum testimoniis augeri ille poterit, ut proinde facile non obscurae ac verisimilis coniecturae loco haberi ille debeat. Siquidem Zonaras, qui ex antiquioribus Scriptoribus omnia derivavit, postquam victorias a Claudio Imperatore ex Gothis partas descripsisset, de Claudio ipso, & Aureliano loquens ait (1): Εὐ δὲ τῷ Σιρμίῳ διατρίβων ἐνόησε, καὶ συγκαλέσας τὸ λογικώτερον τοῦ στρατεύματος παρὰ Βασιλέως διειλέχθη αὐτοῖς, καὶ Αὐρηλιανὸν ἄξιον τῆς Βασιλείας εἶπε τυγχάνειν. Εἰσὶ δ' οἱ λέγουσιν ὅτι καὶ αὐτίκα Βασιλέα ἀνεῖπεν αὐτὸν. Εὐνοιοὶ δὲ λέγουσιν τὴν Συγκλητὸν ἐν Ρώμῃ μαθῆσαν τῷ Κλαυδίῳ θάνατον Κυντιλιανὸν τὸν ἀδελφὸν ἐκείνου διὰ τὸν πρὸς Κλαύδιον πόθον ἀξιῶσαι τῆς βασιλείας, τὸ δὲ στρατιωτικὸν ἀναγορεῦσαι τὸν Αὐρηλιανὸν *Sirmii vero degens aegrotavit & quum primoribus exercitus convocatis de Imperatore creando disserteret, Aurelianum imperio dignum esse dixit. Sunt qui eum statim Imperatorem salutatum esse dicunt. Alii asserunt Senatum Claudii morte audita Quintiliano fratri eius, ob ipsius desiderium, detulisse imperium; exercitum vero Aurelianum proclamasse.*

XIX. Ingenue, libenterque ego fateor quod his Zonarae verbis postremus Claudii morbus, quo Sirmii peste affectus interiit, indicari videtur, quum ibi repente Clau-

(1) Annal. Lib. XII. n. 26.

dii mors, brevissimum Quintilli imperium, Aureliani electio subiiciatur. Quid tamen si morbus ille a Zonara indicatus lethalem vere morbum praecesserit, & ad superiorem annum 269. referri debeat, eiusque antiquioris morbi tempore Aurelianus a Claudio *Imperator destinatus* fuerit, moxque Claudio superstite, pristinaeque saluti restituto primum post Caesarem locum occupaverit, ac imperatoriam potestatem a Claudio acceptam exercuerit? Certe Trebellius ait quod finito bello Gothico pestis Gothos primum, mox Romanos, & Claudium ipsum invasit: perspicue vero certoque erudimur quod victoria Gothica anno 269. parta fuit, ut Idacius in Fastis expresse dicit, & veteri Lapide confirmatur, in quo legitur (1) **CLAVD. IMP. VICT. GOTH. PONTIF. MAX. TRIBV. POTES. COS. II. P. P. PROCOS.** longeque clarius in alio Marmore (2) in quo Victoria Gothica cum **TRIB. POT. II. COS. II.** Claudii coniungitur, ideoque anno 269. adscribitur. Itaque morbus, quo Claudius Zonara teste laborasse dicitur, ad annum ipsum 269. referri commode poterit; quum praesertim ipse deprehenderim Claudium ipsum alio morbo, ex quo convalesceret, laborasse, quamvis hic morbus a nullo prorsus Scriptore memoretur. Etenim apud Sponium (3) Marmor occurrit, in quo legitur

APOLLINI INVIC.
EX. VOTO. PRO. SAL.
D. N. P. CLAVDI. AVG.
FLORENTISSIM. PRINC.
C. IVLIVS. SCYLLEROS. V. C.
AVG. N. PROC.
V. CVR.

Vo-

(1) Grut. p. 275. n. 2. Vid. Band. p. 351.

(2) Grut. pag. 275. n. 9. Vid. Reland. Fast. Conf. p.

(3) Miscell. p. 274. Doni Clas. III. n. 59.

55

Votivum hoc Marmor Romae excitatum ostendit quod Scylleros Apollini pro reddita Claudio salute gratias agit, quae sane de lethali Claudii morbo dici non poterant. Quid ergo prohibet ne Aureliani designatio a Zonara memorata eodem ipso prioris morbi tempore anno 269. facta fuerit? Tantus sane fuit Claudii Caesaris in Aurelianium amor, tantaque spes in illo posita, ut certe eodem ipso tempore universam fere imperii summam, ac imperatoriam potestatem illi concesserit. Hinc in epistola, qua Claudius bellum adversus Gothos adhuc superstites atque in Thracia vagantes Aureliano credidit, ait (1): *Tuo magisterio milites uti volo, tuo ductu Tribunos. Omnes exercitus Thracios, omnes Illyricianos, totumque Limitem in tua potestate constituo, quemadmodum sane Vopiscus asseruit quod Equites omnes ante imperium sub Claudio Aurelianus gubernavit; & quamvis Claudius (2) imperii initio Quintillum fratrem consortem habere vellet imperii, ipsum tamen Aureliano subiecit, quum in Epistola ipsa apud Vopiscum (3) mox dicat: Tecum erit etiam frater Quintillus quum occurrerit: ego rebus aliis occupatus summam belli illius virtutibus tuis credo. Quis hic aperte non videat perspicuis his indicis ostendi quod Aurelianus Quintillo ipsi praelatus, Imperator a Claudio designatus, ac veluti in imperio successor destinatus haberi poterit?*

XX. Quid vero si clarius aliud eiusmodi designationis indicium ex depravato quodam Aurelii Victoris (4), loco deduci posse ego dixerim? Asserit ille quod Claudius Gallieni morientis sententia Imperator designatus, ad quem Ticini positum per Gallonium Basilium indumenta regia direxerat. Certe, si haec historia de Gallieno vere

su-

(1) Vopisc. in Aurel. pag. 214.

(2) Trebel. in Claud. p. 205.

(3) In Aurel. p. 214.

(4) In Claud. c. 48.

sumenda sit, nihil omnino vel absurdius, vel putidius effingi potest, quum Gallienus ipse prorsus incolumis dum falso nuncio excitatus contra Aureolum progredi meditatur repente gladio confossus occubuerit, eodemque tempore Valerianus etiam ipsius frater, & Imperator post Gallienum trucidatus interierit. Itaque sive miram Gallieni socordiam, sive fratrem iam Caesarem & Augustum, sive inexpectatam, ac subitam Gallieni mortem spectaveris, perspicuum fiet quod Gallienus ipse repente confossus de successore cogitare non potuit, neque debuit; ideoque haec historia Gallieno adscribi certe non potest. Itaque suspicor haec ab antiquo quodam scriptore, quem Zonaras ipse vidit, de aegrotante Claudio, & Aureliano memorata fuisse; mox temere nominibus ab oscitante librario temere confusis ad Gallienum morientem, & Claudium ipsum translata fuisse, quum praesertim Gallonius Avitus, qui fortasse cum Gallonio Basilio unus idemque fuit, Aureliani temporibus Thraciorum Legatus floruerit, eidemque Aureliano maxime charus fuerit (1) ideoque facile ab infirmo Claudio selectus ut indumenta regia Aureliano deferret.

XXI. Quod si nemo prorsus ex Scriptoribus illis qui Claudii, & Aureliani vitam descripsere, si Zonaram solum, & fortasse Victorem exceperis, hanc Aureliani designationem memorarunt, nihil propemodum ex tanto ipsorum silentio deduci posse putaverim, quum tanta sit in coaevis etiam temporum illorum Scriptoribus perplexitas, inconstantia, ac perturbatio, ut ubique tenebrae, & antiquiorum diffidia a proximis etiam Scriptoribus observata sint. Ita quum Trebellius (2) dixisset quod una cum Gallieno Augusto etiam Valerianus iunior eius frater occisus fuit, ingenue subdit *quem multi Augustum, multi Caesarem, multi neutrum fuisse dicunt*. Sed ipse tamen
Va-

(1) Vopisc. in Bonoso p. 247.

(2) In Galli. pag. 181.

Valerianum Imperatorem fuisse probat quod capto iam
Valeriano seniore scriptum inveniatur in Fastis VALE-
RIANO IMPERATORE COS. Ita Vopiscus (1)
 de Firmo loquens, qui in Aegypto contra Aurelianum
 imperium arripuit, ait Firmum ipsum a pluribus, & a
 se quoque *latrunculum fuisse non Principem appellatum*
 antequam certa imperii ab illo suscepti indicia deprehen-
 disse. Siquidem ait illum & purpura usum, & percussa
moneta Augustum esse vocitatum: quin etiam nummos eius
Severus Archontius protulit: de Graecis autem Aegyptiisque
Libris convicit illum Αὐτοκράτορα in Edictis suis esse vo-
citatum. Itaque, si de Valeriani iunioris dignitate Tre-
 bellii temporibus, paucis nimirum post Valeriani caedem
 annis, inter Historicos ambigebatur, si de Firmi imperio
 ipsa quoque Diocletiani aetate, qua floruit Vopiscus, di-
 sceptabatur, quis mirari unquam poterit si Scriptores
 ipsi Aureliani *designationem* praeterierint, & Augusteum
 solum ipsius imperium descripserint? Quemadmodum ergo
 Valeriani iunioris imperium ex Fastis, & Augustea Firmi
 dignitas ex ipsius nummis agnita, ac perspicue demon-
 strata fuit, cur eodem ipso, graviorique iure Aureliani
 designatio ex pluribus nummis illis deduci non poterit,
 in quibus vel *septimus* imperii annus, vel *septima* Tribu-
 nicia Potestas exprimitur? Certe ex pluribus nummis il-
 lis perspicue certoque constat quod Aurelianus *septimum*
 imperii annum incepit, idque non alia ratione intelligi
 profecto potest, quam si ipsius initium ante Claudii mor-
 tem transferatur, quaenam melior, aut expeditior, aut
 accuratior explicandi ratio proponi unquam poterit, quam
 si circa Maium mensem anni 269. peracto iam primo Clau-
 dii anno, partaque de Gothis victoria Aurelianus a Clau-
 dio ipso *Imperator destinatus* fuerit, eoque honore po-
 titus universam fere Imperatoriam potestatem acceperit?
 Ita sane, quum Aurelianus Imperator anno 270. electus
 H fuit

(1) In Firmo pag. 243.

fuit, Monetarii ipsius imperium in signandis nummis non ab ipsius inauguratione, sed ab ipsa *destinatione* supputare poterant, ac Tribuniciam Potestatem ita exprimere perinde ac si haec ab ipsa destinatione processisset, quum praesertim hunc morem in aliis etiam Imperatoribus usurpatum fuisse conspicerent.

XXII. Sic, ut illustre exemplum hic proferam, quum Septimius Severus in Galliis degeret anno 197. Caracallam filium suum Imperatorem *destinavit*, titulus ille vel dignitas in Marmoribus, ac nummis etiam expressus fuit (1). Hinc in duabus Inscriptionibus reperitur (2).

M. AVRELIO
ANTONINO CAES.
IMP. DESTINATO
SEVERI PERTINACIS
AVG. FILIO
RESP. AQV.

in nummis autem legitur DESTINATO IMPERAT. & DESTINATO IMPERATORI. Quamvis autem Caracallae sic destinato Imperatoris insignia, & Tribunicia Potestas, & Augusti nomen proximo solum anno 198. concessum fuerit, ideoque in plerisque nummis Tribunicia Caracallae Potestas ab anno 198. post 13. Aprilis diem veluti cardine deducatur, in pluribus tamen aliis a Pagio (3) prolatis ab anno superiori 197. numeratur; ut Baronius, ac Norisius observarunt, (4), qui quum perplexum hunc nodum intactum reliquissent, ipsius dirempti laudem Pagio concesserunt. Ille nimirum, quum duplex in Caracallae nummis ac marmoribus Tribuniciae Potestas

(1) Vid. Pag. Crit. ad an. 197. n. 2.

(2) Grut. pag. 267. n. 8. & 9.

(3) Ibi. n. 8.

(4) De Vot. Decen. c. 4.

statis initium distinxisset, perspicuis exemplis ostendit quod quum Caracalla *Imperator destinatus* fuisset, haec ipsa Tribunicia Potestas ei *destinata* cum ceteris, quas deinde obtinuit, numerata fuit. Eiusmodi vero morem, novamque Tribuniciae Potestatis numerandae rationem, nisi plurimum fallor, ex simillima Consulatus numerandi ratione iis temporibus inuenta profluxit. Etenim in celebri Foro-iuliensi inscriptione (1) Aurelianus TRIB. POT. IIII. COS. III. vocatur, ideoque anno 274. *quartus* imperii annus cum *tertio* Consulatu coniungitur perinde ac si Kal. Ianuarii anni 274. *tertio* Consul processisset; quum tamen hoc anno nonnisi *secundum* Consulatum gereret. At Pagius quum observasset in alio Marmore (2) Aurelianum ipsum eodem anno 274. TRIB. POT. V. COS. DESIG. III. vocari, optime feliciterque coniecit (3) in Foro-iuliensi Lapide hunc ipsum Consulatum *designatum* una cum aliis iam susceptis numerari, idque longe verisimilius putavit quam si consulatum *suffectum* anno 258. ab Aureliano gestum hic numeratum esse dicatur. Itaque si in exprimendo consulatum numero *designatus* etiam una cum aliis iam susceptis supputari consuevit, quamvis incertum foret an Imperator esset superstes futurus, & consulatum illum suscepturus, quanto facilius Tribunicia Potestas *designata* numerari potuit, postquam Imperator illa, ceterisque sequentibus erat positus? quum praesertim Tribunicia Potestas, quae olim Augustorum propria fuerat, sequioribus iis temporibus etiam Caesaribus communis esset, ideoque Hostiliar (4) CAESAR TRIB. POT. II. PRINC. IVV. vocatur. *Imperatoris* nomen, quod olim Augustorum peculiare fuerat, post M. Aurelii tempora Caesaribus quoque tribuebatur:

H 2

batur:

(1) Vide Pagi differ. Hypat. p. 13. & 69.

(2) Grut. p. 276. n. 4.

(3) Differ. Hyp. p. 13. & 69.

(4) Murat. p. 252. n. 7. & Doni. Clas. III. n. 51.

batur: unde Alexander Severus nondum *Augustus* Αὐτοκράτωρ appellatur, & Volusianus IMPERATOR CAESAR vocatur antequam *Augustus* esset; sicuti vicissim titulus aut nomen *Principis Iuventutis*, olim Caesarum proprium, tunc ipsis quoque *Augustis* tributum esse conspicimus, ut proinde Aurelianus Augustus in Marmore PRINC. IVVEN. vocetur (1), & DIOCLE-
TIANO ORBIS DOMINO PRINCIPI IV-
VENTVTIS dicatum Marmor occurrat, (2) quod plu-
ribus exemplis aliis Bandurius (3) ostendit.

XXIII. Itaque, ut vela iam contraham, si Aurelia-
nus, circa mensem Maium anni 269. a Claudio successor
designatus, Caracallae instar *Imperator destinatus*, vere-
que amplissima potestate donatus fuit, defunctoque Clau-
dio *consensu omnium Legionum factus est Imperator* (4),
ac Tribuniciam Potestatem Augustae coniunctam obtinuit,
in hac hypothese, vel explicandi ratione a me proposita
ineunte Augusto mense anni 275. Aurelianus *sextam* Tri-
buniciam Potestatem, *sextum* imperii annum absolvisset,
septimumque inchoasset, ideoque in nummis tum grae-
cis, tum latinis etiam *septimus* imperii, vel Tribuniciae
Potestatis annus inscribi poterat, & in Aegyptiis *octa-
vus* etiam signari potuisset, si ad 29. Augusti diem perve-
nisset. Haec autem explicandi ratio longe facilior, &
commodior est futura si sex interregni menses Aureliani
mortem consequuti Aureliano ipsi cum pluribus conce-
dantur; quemadmodum sane menses ipsos Tacito post in-
terregnum electo ab iis tributos esse conspicimus, qui
Marmora collocarunt (5), in quibus TR. P. II. Claudii
Ta-

(1) Murat. p. 128.

(2) Doni Clas. III. n. 65.

(3) Pag. 436.

(4) Vopisc. pag. 214.

(5) Grut. p. 277. Vid. Band. p. 417.

Taciti memoratur, quamvis ille vix sextum imperii mensem attigerit. Quo certe loco depravatus, & adhuc in mendo cubans Vopisci (1) textus corrigendus erit. Etenim Scriptor ille de Tacito, & Floriano fratribus agens ait: *Duo Principes una extiterunt domo, quorum alter sex mensibus, alter vix duobus imperarunt quasi quidam Interreges inter Aurelianum, & Probum post interregnum Principes appellati.* Casaubonus, & Salmasius hic errorem irrepsisse dicunt, quum fratres illi non post interregnum, sed interregni tempore appellati fuerint, nihilque tamen adiecerunt, quo perspicuus error ille corrigeretur. Legendum arbitror *per interregnum*, quum vere uterque frater imperium interregni tempore inter Aurelianum, & Probum acceperit.

XXIV. Ceterum, ut ad Aurelianum ipsum revertar, non facile profecto ego dixerim an ex hoc altero ipsius initio, quod in explicandis eiusdem nummis adhibui, Eusebii opinio profluxerit, qui tertiam Antiochenam Synodum, in qua Paulus Samosatenus eius urbis Episcopus damnatus, eaque dignitate privatus fuit, Aureliani aetate celebratam esse testatur. Siquidem Scriptor ille tum diligens, tum eorum temporum proximus de historia apud orientales celeberrima loquens ait: *Κλαύδιος κατήχη διάδοχος δεύτερον ἔτος διελθὼν ἔτος, Αὐρηλιανῶ μεταδίδωσι τὴν ἡγεμονίαν· καθ' ὃν τελευταίας συγκροτηθείσης πλείων ὅσων Επισκόπων Συνόδε, φωραθεὶς καὶ πρὸς ἀπάντων ἤδη σαφῶς καταγνωσθεὶς ἑτεροδοξίαν ὅτῃς κατὰ Αντιόχειαν αἱρέσεως ἀρχηγός* (2) *Claudius Gallieni successor electus est: qui quum biennium imperasset, Aureliano deinde tradidit principatum. Huius temporibus postrema Synodus plurimorum Episcoporum congregata est, in qua auctor ille nefandae apud Antiochiam haereseos Paulus convictus, & ab omnibus manifestissime deprehen-*
sus

(1) In Flor.

(2) Hist. Eccl. Lib. VII. c. 28. & 29. Vid. Syncel.

ius falsi dogmatis reus. Quamvis tamen haec perspicue diserteque ab Eusebio dicantur, compertum est tamen quod Synodus illa anno 269. incepta, & absoluta fuit. Siquidem Patres, qui ad ipsam convenerant, absoluta iam Synodo Epistolam ad Dionysium Romanum Pontificem Eusebio ipso teste (1) scripserunt, qui ut in Pontificalibus Libris legitur obiit 26. Decembris die *Clandio, & Paterno Coss.* hoc est anno 269. (2) ideoque Synodus absoluta, & Epistola scripta fuit Novembri mense, vel, si libeat, alterutro ex duobus sequentibus, quum nondum Dionysii mors in Oriente nunciata foret; Firmilianus vero Caesareae Episcopus paulo ante Synodi initium 28., ut videtur, Novembris die, qua a Graecis colitur, Tarsi obierat, & Gregorius Thaumaturgus, qui Synodo interfuit, & in Menaeis *sub Aureliano* vixisse dicitur, anno sequenti interiit quum ipsius memoria in Ecclesiae Fastis 3. Iulii, vel 17. Novembris die recolatur (3). Baronius, ut nodum hanc solveret, Dionysii mortem & Concilium ipsum ad annum 272. transtulit; Petavius mortem ad sequentem annum transferendam putavit; Valesius perspicuo properantis calami errore *Claudii & Paterni* consulatum in anno 270. collocavit; Pagius (4) hanc Synodum sub Claudio inceptam & absolutam esse dicit, ideoque Eusebium aut errasse, aut perperam intellectum esse contendit, quumque ea solum Eusebio mens foret quod Paulus iam sub Claudio damnatus Aureliani tempore ab Antiochena sede, quam adhuc Zenobiae patrocinio fretus occupabat, Zenobia victa anno 272. expulsus fuerit, Interpretes omnes existimarunt Antiochenam Synodum, & Pauli damnationem sub Aureliano ipso ab Eu-

(1) Ibi c. 29.

(2) Tillem. Art. IV.

(3) Tillem. Art. II.

(4) Differ. Hyp. p. 372.

63

Eusebio collocari. Tillemontius (1) autem optime accurateque demonstrat quod haec explicatio a perspicuis Eusebii verbis manifestissime abhorret. Itaque, si Eusebius a manifestissimo errore, ut par est, defendi debeat, id unum supererit ut Aurelianus anno 269. aliqua ratione imperasse dicatur, ut proinde Eusebius Scriptorem aliquem sit sequutus, qui Aureliani initium ab anno 269. duxerat, ideoque Antiochenam Synodum, & Pauli damnationem Aureliani temporibus adscripserat.

(1) Nota IV. p. 665.

EDVARDI CORSINI

EPISTOLA

D E

HERMIAE

VABALLATHI

NVMMIS IMPERIO ATQVE AETATE.

EDVARDI CORSI
EPISTOLA
DE
HERMIA
VABALLATI
NUMMIS IMPERIO ATQUE REPTA

NOBILISSIMO ATQVE DOCTISSIMO VIRO

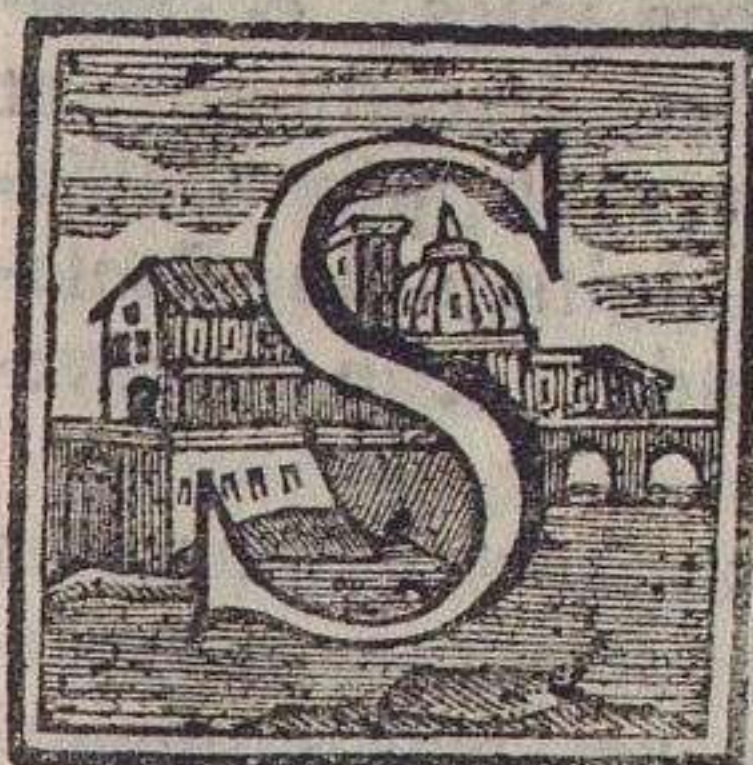
HANNIBALI

OLIVERIO

PATRICIO PISAVRENSI

EDVARDVS CORSINVS

CL. REG. SCHOLARVM PIARVM.

I quae fortasse veteris Augustae Historiae pars esse possit, quae maximo optimoque iure legentium animos incredibili rerum novitate, ac mira prorsus diuturnaue Imperii perturbatione percellere, & commovere debeat, ea profecto esse solet, OLIVERI doctissime, quae varios Valeriani Augusti casus, eius-

que filii & collegae Gallieni vitam, ideoque res ab anno Chr. 253. ad annum usque 268. in Oriente, atque Occidente gestas complectitur. Etenim primum Valerianum ipsum a Persis superatum, in Persidem abductum, ibique sexennii spatio non captivi Regis, sed mancipii instar oppressum, tandemque immaniter a barbaro Persarum rege interemptum conspiciamus. Deinde

vero maxima, & incredibili Gallieni socordia universas Romani Imperii Provincias ita miserrime discerptas intuemur, ut ferventibus ubique bellis novi quotidie Caesares, & Augusti prodierint; ideoque XXX. saltem Tyranni, vel Augusti memorentur, qui omnia susdeque inverterint, licet ignavum Gallieni Caesaris, sive potius, ut in nummo legitur, *Gallienae Augustae* animum minime perturbaverint, qui stipitis instar inmotus supremum Imperii funus, & exitium spectabat. Denique, ne squallida Imperii Romani facies hic fusius exponatur, Orientis universi imperium a femina occupatum, filiorumque nomine pluribus annis servatum esse admiramur: ut nihil propemodum insolens adeo, indecorum, ac turpe effingi possit, quod luctuosa illa Gallieni aetate non contigerit. Itaque mirari plane non possumus si in tanta temporum iniquitate, Principum aut Tyrannorum numero, Imperii vastitate, rerumque omnium perturbatione, in ipsis etiam Historiis, ac Nummis mira perplexitas, & obscuritas observetur; quum praesertim Gallieni temporibus in Historicos ipsos, & nummorum artifices incuria, ac barbaries irrepsisset: ut proinde plurimi Nummorum interpretes ab ipso Gallieni Imperio novi, deteriorisque aevi initium in Caesarum, & Augustorum Nummis ducendum esse putaverint.

II. Ex eiusmodi vero Caesarum, aut Tyrannorum nummis, qui plurimi ad haec usque tempora pervenerunt, nulli profecto vel obscuriores, vel magis implexi videntur, quam qui *Vaballathi* nomen, ac vultum praeseferunt; quum maxima, ac mira prorsus varietas in nummis ipsis occurrat, ut, si fortasse *Vaballathi* nomen in iis sustuleris, non ab uno eodemque Principe, sed a pluribus, distinctisque Principibus cusi videantur. Certe in nonnullis *Vaballathus* ipse Imperator *Caesar Augustus* vocatur; in aliis solum Imperator, diffi-

69

disimulato *Caesaris*, & *Augusti* titulo, occurrit; in aliis denique solo contentus *Vaballathi* nomine nullo prorsus titulo, vel dignitatis indicio decoratur. In Latinis nunquam ille patris nomen ostentat, quod in Aegyptiis tamen semper exprimitur. In Latinis ipsis insuetae prorsus epigraphae sive tituli reperiuntur, quarum explicationem ne divinando quidem exsculpere, aut proferre nunc licet, ut inferius ostendetur ubi titulos, ac epigraphas illas in varias veluti classes ita secernam ut ex eiusmodi nummorum discrimine veram (si fieri id quidem, aut sperari unquam possit) ipsius historiam, variosque casus temere, ut opinor, ab Interpretibus expressos ostendam. Sed haec in tanto veterum Scriptorum silentio vel oscitantia levius ferenda forent. Id vero magis mirandum quod eiusmodi nummorum Interpretes ne verum quidem eius Principis patrem vel genus agnoverint; ideoque tum in explicandis *Vaballathi* nummis, tum in exprimenda ipsius historia in varias, planeque dissidentes sententias abierint, quas ubi sincere, suisque fere coloribus expressero, eam, quae mihi verisimilior censetur, exponam. An vero rem acu tetigerim nemo sane, OLIVERI praestantissime, Te facilius intelligere, vel accuratius iudicare poterit, quum maxima & incredibili historiarum cognitione, veterum monumentorum scientia, praesertim vero obscuriorum numismatum rite explicandorum felicitate mirifice excellas. Quis enim ignoret quam nitide, diligenter, atque accurate veteris Quiritum pecuniae symbola, pondus ac vicissitudines demonstraveris? Quem fugiat in Etruscis monumentis omnibus rite explorandis Te subtiliter adeo, ingenioseque versatum esse, ut controversiam, quae inter doctissimos sane Viros exarserat, veluti sequester diremeris, aut certe brevior, longeque nitidior Eruditorum oculis, ac iudicio subieceris? Quis denique, ne in praeclaris aliis ingenii tui monumentis recensendis hic im-

immorer, quis ingenuè non fateatur Tibi uni gloriam, ac illustre decus deberi quod Samniticos nummos accurioribus etiam Viris incognitos, simulque antiquissimos Romanorum characteres ac voces iis insculptas perspicue certoque explicaveris, & eximium Romanae Historiae caput nova quadam, & admirabili luce perfuderis? Itaque, licet reprehendi posse ego videar quod eiusmodi Virum veluti controversiae iudicem non formidaverim, in eo tamen aut laudem aut veniam sperare ego potero quod tenuem hanc studiorum meorum partem acquissimi, atque humanissimi viri nomine, & auspicio decoraverim. Quod si fortasse nova haec opinio, quae explicandis *Vaballathi* nummis, eiusque historiae contexendae a me proponitur, Tibi probetur, nihil est certe quin ipsam Eruditis aliis, ac severioribus etiam iudicibus probari posse confidam.

III. Ut autem plurima, quae de *Vaballathi* nummis, historia, variisque casibus dicenda nobis occurrent, facilius intelligi, & accuratius exponi possint, in ipso veluti lumine observari plurimum velim quod quum *Valerianus Augustus Gallieni* pater, ac in imperio collega in Orientem profectus contra *Saporem Persarum* regem infelicissime dimicasset, ab eoque captus anno Chr. 260. & in Persidem abductus esset, *Sapor* ipse victoria, ac praeda superbiens finitimas omnes Syriae Provincias Romanorum focias vexavit, supremamque Romano Imperio cladem intulisset, nisi *Odenathus Palmyrenorum* Princeps eximia in Romanos fide, ac *Valerianum* pietate, & acerrimo in Persas odio incensus Provincias illas, ac Romanum Imperium ab impendente exitio conservasset.

IV. Quamvis autem Historici de bellica *Odenathi* virtute, ac praeclaris animi, corporisque dotibus mire consentiant, in exponenda tamen ipsius origine, & conditione plurimum dissident. Etenim *Agathias* (1) ipsum ob-

(1) Libr. IV. pag. 74.

obscuri, ignotique generis fuisse dicit, solaque bellica fortitudine, partisque victoriis illustrem Ο'δέναθος ὁ Παλμυρινὸς ἀνὴρ ἀφανὴς μὲν τὰ πρῶτα, καὶ ἀγνώστος ταῖς δὲ Σαπώρου συμφοραῖς, καὶ οἷς ἐδράσεν ἐπ' αὐτῷ, μεγίστην ἀράμενος δόξαν Odenathus Palmyrenus vir initio quidem obscurus, & ignotus; e cladibus tamen Saporis illatis, rebusque in eum gestis summam consequutus gloriam. Odenathus ipse a Sexto Rufo (1), & a Hieronymo (2) Decurio Palmyrenorum, atque a Trebellio (3) Princeps Palmyrenorum vocatur. Zosimus (4) ait quod quum Gallienus in Scythas profecturus esset, Persici belli Ducem elegit Odenathum ἀνδρα Παλμυρινόν, καὶ ἐκ προγόνων τῆς παρὰ τῶν Βασιλέων ἀξιοθέντα τιμῆς virum Palmyrenum, & inde usque a maioribus suis eum honorem consecutum, qui concedi ab Imperatoribus solet: Zonaras (5) illum ἡγεμονεύοντα τῶν Παλμυρινῶν Palmyrenorum Praesidem, sive Ducem vocat, alibique dicit quod Gallienus ipsam πάσης ἀνατολῆς προεχειρίσατο Στρατηγὸν totius Orientis Praefectum creavit. Procopius (6) asserit quod Zenobia fuit uxor Odenathis Regis Saracenorum in eo tractu degentium, qui veteri foedere coniuncti Romanis erant: & hic fuit Odenathes, qui Imperium Orientale Romanis asseruit victum a Medis. Itaque, si clarioribus, gravioribusque Veterum testimoniis insistamus, dubitari certe non poterit quin Odenathus ipse & avita generis gloria, & opibus, & auctoritate insignis fuerit, ideoque merito Zenobiam uxorem duxerit, quae Trebellio (7) teste mulierum omnium Orientalium nobilissima, & speciosissima fuit, atque

(1) Breviar. num. 23.

(2) In Chr. ad an. 266.

(3) In Odena.

(4) Libr. I. in Galli.

(5) Lib. XII. n. 26.

(6) De Bel. Pers. Lib. II. c. 5.

(7) In Oden. p. 192.

atque a Seguino (1) Cleopatrae affinis, simulque ex Romana familia oriunda fuisse creditur, quum Zenobia ipsa in nummis *Septimia Zenobia Augusta* dicatur, atque a Septimio illo fortasse vel nomen, vel originem duxerit, qui in Ptolemaei postremi aula praecipuus fuit, ac Pompeium interemit: quemadmodum etiam Zenobiae pater, aut avus in *Septimiam* gentem ab Imperatore Septimio Severo adscisci potuit, qui ante imperium Syriae praefuit. Ita prorsus in Palmyreno Marmore, quod anno Chr. 267. Palmyrae positum fuit, nominatur (2) *Septimius Vorodes Proc. Aug.* in alio anni 254. *Septimius Airanus Odenathi filius splendidissimus Senator* (3); itidemque in alio (4) *Septimius Odenathus Airani Vabalathi filius, Nasori nepos*: quod nimirum Palmyrenorum plures Zenobiae, ac ipsius fortasse Odenathi instar in *Septimiam* familiam recepti iam forent.

V. Ceterum, licet Odenathus hac avita generis nobilitate, & ipsa quoque Zenobiae coniugis gloria excelleret, nondum tamen *Regis* nomine decoratus erat. Siquidem Trebellius (5) de eius itinere, ac bellico apparatu contra Saporem suscepto loquens ait Odenathus assumpto nomine primum regali cum uxore Zenobia, & filio maiore, cui erat nomen Herodes, minoribus Herenniano, & Timolao, collecto exercitu contra Persas profectus est. Deinde vero Odenathus rebus in Perside feliciter praeclareque gestis rediens Imperatoris nomen accepit. Hinc Trebellius (6) ipse testatur quod capto Valeriano, cum Odenathus iam Orientis cepisset Imperium, totius prope Orientis factus est Imperator. Quinetiam Herodes quoque non Zenobia matre, sed priore uxore

(1) Selecta Numisf. pag. 76.

(2) Murat. p. 744. n. 1.

(3) Ibi n. 2.

(4) Ibi n. 3.

(5) In Odena. p. 192.

(6) In Gallien. pag. 175.

73

uxore genitus cum patre accepit Imperiam (1); ideoque Herodes ipse post reditum de Perside cum patre Imperator est appellatus (2). Eiusmodi vero Imperatoris nomine, quod Odenathus ex Perside rediens assumpsit, ac Herodi quoque filiorum maximo communicavit, non Augusti dignitatem, sed solum ex veteri Romanorum consuetudine supremam in milites potestatem, ac belli administrandi ius designatum esse putaverim; ideoque nummos mox proferendos, quibus Herodes, atque Odenathus etiam *Augustus* vocatur, aliquanto serius cufos existimo. Id ex singulari, sed obscurissimo tamen Herodiani nummo deduci posse ego suspicor, in cuius antica parte circa Herodiani caput legitur (3)

HERODIANVS IMPERATOR V M

in adversa vero parte ubi figura stans cornucopiae dextra, sinistra biceps ferrum ignotum tenens conspicitur, haec epigraphe habetur

MANOSMIOD

Quum Herodes, sive Herodianus ex Perside reversus Trebellio teste cum Odenatho patre Imperator sit appellatus, legendum arbitror IMPERATOR Viriusque Militiae. Quamvis enim saepissime in Latinis Scriptoribus, ac Marmoribus etiam Magister Militum, Magister utriusque Militiae, peditum nempe, atque equitum, reperiatur; fieri tamen profecto potuit ut Magister ille nobiliori etiam nomine Imperator vocaretur, atque Odenathus in Herodiani nummis eximiam hanc dignitatem ac potestatem filio concessam exprefferit.

K

Ad-

(1) Trebel. in Herode p. 193.

(2) Treb. in Oden. p. 102.

(3) Band. p. 282. Mediob. p. 385.

74
Adversam vero nummi ipsius epigraphem ita legendam
opinor

MANOS Militum In Oriente Dux

Ac certe quidem vox *Manos*, vel *Manus* frequenter
admodum in Edessena, vel Osrhoena historia occur-
rit (1), atque in Lucillae nummo MANNOC Os-
rhoenes Dynasta habetur (2), quamvis alibi MANOC
legatur (3). Licet autem in Latino nummo Latina infle-
xio servari, ideoque *Manus* exarari debuisset, plurimis
tamen exemplis apparet quod Graeca quoque, sive po-
tius antiquior Latinorum inflexio usurpata fuit. Sic in
Marmore V. C. C. *Iulius Scyleros* (4) habetur, in nummis
DIVOS IULIVS (5), DIVOS CLAVDIVS (6),
PHILIPPOS (7), *Beturios*, *Contuios* &c. legitur, at-
que in nummo quodam apud Gesnerum (8) circa Equitem
legitur CONNOIA, illudque nomen sibi incompertum
esse fateretur Gesnerus. Ego vero vix dubito quin illud
idem nomen, idemque vir esse debeat, qui in simili
nummo apud Gesnerum ipsum (9) MONOC
vocalur. Itaque in Herodiani nummo *Manos* illustris qui-
dam Osrhoenes regionis vir intelligi fortasse debet,
qui in Osrhoene, sive, si libet, Oriente *Militum Dux*,
sive *Militiae Magister* fuerit. Nulli vero mirum esse
debet si *Manus* ipse cum Herodiano, ideoque *Militiae*
Dux cum utriusque *Militiae Imperatore* in nummo con-
iun.

(1) Vid. Bayer. Hist. Osrhoe.

(2) Seguin. Sel. Num. pag. 158.

(3) Dio. Lib. 68.

(4) Spon. Misc. p. 274.

(5) Mediobar. p. 92.

(6) Froelic. pag. 92.

(7) Ibi p. 128.

(8) Tab. 84. n. 9.

(9) Vir. Ill. Tab. 4. n. 22.

niungatur. Siquidem etiam in Valeriani senioris num-
mo (1), qui Tillemontio (2) iudice anno 256. cusus
fuit, in adversa parte legitur (3)

GALLIENVS CVM EXER. SVO

Illud potius mirandum quod Cl. Bimardus (4) asserit
in Museo Regio Aegyptium Aureliani nummum reperi-
ri, in cuius antica parte Aureliani, & Athenodori cu-
iusdam capita sese respicientia observantur: perinde ac
si Athenodorus ille Aureliani socius, ac imperii col-
lega fuisset, quod tamen a nullo prorsus veterum
Scriptorum memoratur. Quandoquidem vero Bimardus
neque nummi typum, neque epigraphen, ut par erat,
expressit, nihil omnino de eiusmodi Athenodori gene-
re, ac dignitate decerni nunc potest; idque unum ex
hoc ipso exemplo suaderi, vel confirmari poterit quod
si Aurelianus Augustus Athenodori veluti Imperatoris, aut
Militiae Ducis nomen in nummis suis expressit, longe
facilius ab Herodiano Mani nomen exprimi profecto
poterat; quum Herodianus ipse, atque etiam Odenathus
ipsius pater, post reditum de Perside ac victorias de
Sapore Rege partas non *Augusti*, vel *Caesaris*, sed
solo *Imperatoris* titulo decorati forent.

VI. Tantum vero abest ut novum hoc *Regis*, ac
Imperatoris nomen ab Odenatho susceptum Romanis,
ipsique Gallieno grave fuerit, ut potius Gallienus ipse
Odenathum postquam Persas vastavit (5) participato Im-
perio *Augustum* vocaverit, eiusque monetam, qua Persas
captos traheret, cudi iusserit, quod & *Senatus*, & *Vrbs*,
K 2 & omnis

(1) Mediob. p. 367.

(2) In Valeri Art. II. p. 302.

(3) Band. p. 106. 107.

(4) Introd. ad Scient. Numis. Tom. II. p. 450.

(5) Trebel. in Gallie. p. 180.

& omnis aetas gratanter accepit. Id vero circa mensem Iunium anni 264. contigisse debuit, quum Trebellius asserat (1) quod Gallieno, & Saturnino Coss. Odenathus Rex Palmyrenorum obtinuit totius Orientis Imperium; alibique (2) dicat id contigisse postquam Gallienus decennalia sua celebraverat, quae sane in mensem, ac annum illum inciderant. Eiusmodi vero tum Imperatoris, tum Augusti nomine ac dignitate Odenathum tribus saltem annis potitum fuisse demonstrant eius nummi, in quibus habetur (3)

IMP. C. ODENATHVS P. F. AVG

ATT. KAIC. OAHNAΘOC CEB. L. Γ.

ATT. KAIC. OAHNAΘOC CEB. ETC. L. Δ.

idemque prorsus de Herode, vel Herodiano eius filio dici debet, quum in nummis eius legatur

IMP. C. HERODES P. F. AVG.

IMP. C. HERODIANVS AVG.

ATT. KAI. HPΩΔIANOC CEB. L. Γ.

Itaque Odenathi, simulque Herodis caedes, quae nefario Maconii scelere, Zenobia ipsa, ut fertur, consentiente patrata fuit, postremis anni 267. mensibus adscribi debet postquam proximo, ut scribit Syncellus, ante mortem anno, ideoque anno 266, Odenathus irruptione iterum in Persidem facta Carrhas, & Ctesiphon-

(1) In Gallieno p. 179.

(2) In Salonino pag. 184.

(3) Band. p. 281. 282.

77

phontem Mesopotamiae urbes invaserat (1). Eo defun-
cto, ut testatur Trebellius (2), Zenobia uxor eius quod
parvuli essent filii eius Odenathi, qui supererant Heren-
nians, & Timolans, ipsa suscepit imperium: id tamen
non suo, sed filiorum nomine ab illa factum fuisse
Trebellius ipse alio in loco memorat (3) Odenathus mo-
riens duos parvulos reliquit Herennianum, & fratrem
eius Timolam, quorum nomine Zenobia usurpato sibi Im-
perio.. rempublicam obtinuit, parvulos Romani Imperato-
ris habitu proferens purpuratos; alibique dicit (4) quod
Zenobia post Odenathum maritum imperiali sagulo perfacto
per humeros habitu Didonis ornata, diademate etiam
accepto, nomine filiorum Herenniani, & Timolai impera-
vit. Ac certe quidem in latino ipsorum nummo, quem
ex Vrsino profert Tristanus, legitur (5)

HERENNIANVS ET TIMOLAVS AVGG

atque in adversa parte PRINC. IVVEN. & in aliis
a Baudelotio descriptis habetur (6)

ATT. K. HPENNIANOC CEB.

ATT. K. TIMOLAOC CEB

sicuti tres Zenobiae ipsius nummi reperiuntur, in qui-
bus illa vocatur (7)

СЕПТИМІА ЗНОВІА СЕВАСТН L. ε

item-

(1) Vid. Tillem. in Galli. Art. XV.

(2) In Galli p. 180. & Hieron. in Chron.

(3) In Heren. pag. 197.

(4) In Zenob. p. 198.

(5) Vid. Band. p. 398.

(6) Utili. des Voya. Tom. II. p. 370.

(7) Band. p. 395.

itemque ab Harduino nummus alius describitur (1) cum L. Z. anno septimo, qui proinde anno 271. cudi debuit, proximo nimirum antequam ab Aureliano superata, & capta illa foret. Itaque Harduinus ipse profecto fallitur dum septimum hunc annum Zenobiae nummo inscriptum non Zenobiae, sed Vaballathi filii fuisse dicit, cuius nomine imperabat Zenobia. Siquidem Vaballathus ipse imperium nonnisi 267. anno post Odenathi mortem suscepisse potuit, ideoque anno 272. superatus septimum imperii annum auspicari non potuit: unde in eius nummis secundus Aureliani annus, hoc est 271. cum Vaballathi quinto coniunctus conspicitur. Itaque quoque Harduinus (2) ipse decipitur dum characteribus ΠΑΛ, qui in adversa eius nummi facie prope palmam arborem exprimuntur, Palaestinam designari putavit; quum perspicue potius Palmyra Zenobiae regia designetur (3).

VII. Quamvis autem Trebellius constanter adeo, diserteque dixerit quod Zenobia Herenniani ac Timolai filiorum nomine imperium suscepit, illos Augustorum habitu purpuratos ostendit, utrumque in latino, & graecis nummis Augustum vocavit; Vopiscus (4) tamen ab illa non Herenniani, & Timolai, sed Balbati filii nomine imperium susceptum fuisse dicit. Siquidem pluribus ad Zenobiam ipsam spectantibus perspicue narratis ait: Hoc quoque ad rem pertinere arbitror Balbati filii nomine Zenobiam, non Timolai, & Herenniani, imperium tenuisse, quod tenuit. Hinc Casaubonus (5) Vopiscum errasse, atque in ipso quoque Balbati nomine deceptum esse putavit, quod Vir Cl. prorsus

(1) Hist. Aug.

(2) Hard. in Tetrico.

(3) Vid. Band. in Adden.

(4) In Aurel. p. 221.

(5) Notae ad Vopif. p. 232.

prorsus confictum temereque ex vulgi errore formatum existimavit. Etenim, ut Casaubonus ait, quum Romani Palmyrenos, aut Syros illustra quaedam de *Babala*, vel *Babalat*, hoc est Syriaca lingua de *Regina* narrantes audirent, hoc ignoto nomine *Regem* aliquem a Syris indicari putarunt, ideoque *Balbatum* Zenobiae filium temere fingentes Vopiscum ipsum in errorem induxerunt. Hinc Casaubonus ipse, quum in nummis OYABAAΛAΘOC APMENIAC exaratum esse intelligeret, Vaballathum hunc in nummis expressum Armeniae Regem fuisse credidit, nihilque prorsus eiusmodi nummos ad Zenobiam, aut ad commentitium illum *Balbatum* Zenobiae filium spectare. Insignem hunc doctissimi alioquin Viri errorem demonstravit Salmasius: quum praefertim in Palatino Vopisci Codice pro *Balbat* legatur *Baballathi*, quod ex vulgari pronunciandi more idem est profecto ac *Vaballathi*; ideoque merito Tristanus omnium primus nummos omnes *Vaballathi* nomine insignes ad hunc *Balbatum*, sive potius *Vaballathum* Zenobiae filium a Vopisco solo memoratum referendos esse coniecit.

VIII Quandoquidem vero Trebellius asserit quod Zenobia Herenniani, & Timolai nomine imperium suscepit; Vopiscus autem perspicue testatur eam *Balbat* filii nomine, non *Timolai*. & *Herenniani*, imperium tenuisse, quod tenuit, ut haec duo mire dissidentia Trebellii, ac Vopisci testimonia componerent, simulque accuratam historiae seriem ex scriptoribus illis contexerent, Tristanus (1), Vaillantius (2), Bouhierius (3), alique plures varias, planeque dissidentes rationes excogitarunt. Ac Tristanus quidem, qui omnium primus *Vaballathi* nomen in nummis impressum, sed Historicis tamen omnibus prorsus

(1) In Tom. III. p. 211.

(2) Mem. Acad. Inscript. Tom. II. par. 2.

(3) Dissert. de Num. Vabal.

sus ignotum, in depravato Vopisci locoprehendit, Vaballathum ipsum non Odenathi, ac Zenobiae, sed eius Herodis filium fuisse dicit, quem Odenathus, ut antea vidimus, non ex Zenobia, sed ex priore coniuge suscepit. Hinc in superiori Vopisci loco legendum esse putat Tristanus *Vaballathi Herodis filii nomine*, idemque prorsus Vaillantius, ac Pagius (1) asseruit; quumque Vaballathus ipse in Nummis, ut inferius ostendetur, *Athenae* filius dicatur, Vaillantius hoc *Athenae* nomine Herodem ipsum designari credidit: perinde ac si Herodes alio quoque nomine *Athenas* vocaretur. Hinc integram Vaballathi historiam ita contexuit Vaillantius ut post nefariam Odenathi, & Herodis caedem Zenobia Vaballathi nomine imperium suscepit; Romani vero, ne insidiae a superba animique virilis femina ipsi quoque Herodis filio struerentur, adolescentem Romam deduxerint ut ibi educaretur; quumque demum Aurelianus anno 270. imperium suscepisset, Vaballathus in Aegyptum veluti Romanorum fautor, & socius missus fuerat, ibique nummos illos signaverit, quos Aureliani Augusti nomine & vultu decoratos conspiciamus. Denique quum Zenobia, quae interim imperium non Vaballathi absentis, Romanisque addicti, sed Herenniani ac Timolai nomine occupabat, in Oriente victa, Romamque in triumphum deducta fuisset, Aurelianus Vaballatho non imperium quidem Orientis sed tamen regnum aliquod aut dignitatem concessit, qua decoratus novem illos latinos nummos signavit, in quibus legitur

VABALLATHVS VCRIMDR

VABALLATHVS REXVCRIMPP

VABALLATHVS ITER IMPR

Hinc

(1) Crit. ad an. 274. n. 7.

Hinc facile intelligi, & explicari posse Vaillantius existimavit cur Vaballathus Romanorum socius, & amicus fuerit, ideoque tum in Vaballathi, tum in Aureliani nummis utriusque Imperatoris nomen ac vultus coniunctus appareat; deinde vero Vaballathus *Augusti* nomine spoliatus obscuriori solum titulo decoratus occurrat. Intelligi quoque poterit cur Zenobia Romanis infensa Heraclianum, qui post Odenathi mortem ad regendas Provincias illas missus fuerat, expulerit (1); moxque Probatum Aegypti Praesidem vicerit, ac Aegyptum ipsam semel iterumque occupaverit: quod illa nimirum & Herodi, & Vaballatho Herodis filio infensa foret: quae sane facile intelligi, & explicari non possent, si Vaballathus Odenathi, ideoque Zenobiae ipsius filius fuisset.

IX. Quum vero haec emendatio in Vopisci textu adhibita, & haec universa rerum series a Tristano, & Vaillantio proposita liberior videretur, Bouhierius Spanhemii, Bandurii, aliorumque vestigiis insistentis existimavit quod Vaballathus Odenathi ac Zenobiae filius natus maximus fuerit; quumque prius Zenobia Vaballathi filii nomine imperium suscepisset, ubi conspexit Vaballathum ipsum Romanis partibus addictum esse, non amplius Vaballathi, sed aliorum filiorum nomine Herenniani, ac Timolai imperium contra Romanos, ac Vaballathum ipsum invaserit. Itaque Bouhierius optime a Vopisco dictum existimat quod illa Balbathi nomine, non Herenniani & Timolai imperium tenuit; optime quoque a Trebellio dictum quod illa Herenniani, & Timolai nomine imperavit: quod nimirum Vopiscus quidem de primis, Trebellius vero de postremis Zenobiae imperantis temporibus loquatur. Denique, ne obscuriores opiniones alias hic memorem, Patinus & Bege-
 L He-

(1) Trebel. in Gallie, p. 180.

Herodis instar, filium, ideoque Herodis fratrem natu minorem fuisse dicit: fortasse quod a Scriptoribus Herennianus solum, & Timolaus Zenobiae filii memorentur.

X. Nihil est autem cur in variis illorum sententiis refellendis diutius immorer, quum ipsarum levitas in oculos ipsos incurrat, ac Tristani in primis opinio, quamvis a Vaillantio probata fuerit, satis a Spanhemio (1), ac Tillemontio (2) confutata sit. Quis enim facile contra perspicuum Vopisci testimonium concesserit Vaballathum non Odenathi ac Zenobiae, sed Herodis filium fuisse, atque Herodem ipsum *Athenae* nomine vocatum esse, quum praesertim Herodes in quinque ipsius nummis, qui supersunt, semper *Herodes*, aut *Herodianus*, nunquam vero *Athenas* vocetur? Quod vero Vaballathus ipse Romam delatus ibique educatus, anno 270. Aegypto redditus, tandemque superata Zenobia ignoto quodam imperio donatus fuerit, ac latinos nummos cum epigrapha VCRIMDR signaverit, nulla veri specie, ac nullo prorsus veterum Scriptorum praesidio asseritur; iique latini nummi longe verisimilius in aliqua Occidentis Provincia cusi videntur, ut inferius ostendetur. Nec multo sane felicius altera Bouhierii opinio, in qua Odenathus ipse *Athenas* vocatur, quum ipse in nummis superius expositis semper ODENATHVS & ΟΔΗΝΑΘΟC nomine-tur. Deinde vero quis credat aut Aurelianum Zenobiae filio Aegypti, vel Orientis imperium commisisse dum Zenobia ipsa Romanis infensa Romanorum duces in Aegypto degentes vexabat; vel Zenobiam filium sibi rebellem, Romanisque addictum in Oriente imperantem ferre potuisse? Itaque sive Zenobiae calliditati, sive iam concepto in Vaballathum odio id tribuatur, nihil absurdius effingi potest quam ut Zenobia non Balbati,

(1) De Praest. Numis. Lib. VII. pag. 598.

(2) In Aurel. Nota X. pag. 534.

83

bati, sed solo aliorum filiorum nomine imperasse dicatur, & Vaballatho filio prius amica, mox inimica censeatur, eaque ratione Vopiscus cum Trebellio componatur.

XI. Ut autem reiectis sententiis illis longe accuratior, ac nisi mea me fallit opinio, vera Vopisci explicandi ratio proponatur, illud initio observandum, mihiq; ostendendum putaverim quod Vaballathus ille neque Odenathi, neque Herodis, ut haecenus Antiquariis ac Eruditis omnibus existimatum, sed *Athenae* filius fuit, atque *Athenas* ille tum ab *Herode*, tum ab *Odenatho* distingui debet: quae sane distinctio a me proposita si a Cl. Viris illis observata fuisset, facile, ut opinor, diffidentia Vopisci, & Trebellii loca conciliassent, neque conciliandis illis levissimis solum coniecturis abrepti temporum illorum historiam perturbassent. Ac certe quidem quod Vaballathus ipse non alterius, quam *Athenae* filius fuerit quodnam illustrius, ac fortius argumentum aliud optari unquam poterit, quam quod ille in octo nummorum epigraphe EPMIAC OTABAAΛAΘOC AΘHNOT perspicue disertissime dicatur? Qua vero ratione vel indicio probari unquam poterit *Athenam* hunc Vaballathi patrem aut cum *Herode*, aut cum *Odenatho* confundi posse, quum ut antea vidimus, in ipsorum nummis nusquam *Athenae*, sed ubique *Herodis* ac *Odenathi* nomen occurrat? nisi quis ludicram Begeri (1) coniecturam sequatur, qui ex OΔHNAΘOC reiecta priori syllaba OΔ, ceterisque HNAΘOC rite transpositis, AΘHNOC nomen formari observavit. Eiusmodi quidem coniecturae vis aliqua accederet, si quemadmodum in tribus nummis in Museo Theupolo (2) descriptis Cl. Editor legerat ATT. EPMIAC OTABAAΛAΘOC AΘHNOC,

L 2

ita

(1) Thes. Brandeb. Tom. I. p. 762.

(2) Pag. 1191.

ita quoque in nummis omnibus legeretur; ideoque vox illa non Vaballathi patrem, sed tertium veluti ipsius nomen exprimeret. Verum quum in ceteris nummis omnibus non AΘHNO C, sed ubique constanter AΘHNOT, vel AΘHNT legatur, tres nummos illos vel perperam ab Artifice exaratos, vel perperam descriptos esse dicemus, quod saepius in eximio hoc Opere contigisse iam monui. Itaque dubitari non posse putaverim quod AΘHNOT *Athenae* nomine non Vaballathus, sed Vaballathi pater ab Herode, & Odenatho distinctus exprimatur. Ita propemodum mirari sane quis poterit quod Begerus (1), & Bimardus (2) non EPMIAC, sed EPΩIAC, hoc est *Epωias Heroias* legendum existiment. Quamvis enim in nummo, quem inspexere, ita facili profecto errore exaratum esset, attamen in nummis aliis constanter legitur EPMIAC, ideoque de hoc primo Vaballathi nomine dubitari non potest.

XII. Quandoquidem vero rerum gestarum series, & perspicuus hac in parte Vopilci locus ostendit quod Vaballathus ipse Zenobiae filius erat, controversiam, & ambagem hanc ita dirimendam existimo, ut quemadmodum Odenathus ante Zenobiam uxorem aliam duxerat, atque ex illa Herodem filium susceperat, ita quoque Zenobia ipsa antequam Odenatho nuberet, maritum alium *Athenam* habuerit, atque ex illo *Vaballathum* susceperit: quumque demum Odenathus & Zenobia coniugium iniissent, liberos duos Herennianum, ac Timolaum genuerint, ac fortasse etiam filias, quae a Zonara (3) memorantur. In hac hypothesis, qua nulla sane simplicior, ac verisimilior afferri poterit, perspicue certoque explicatur cur Vaballathus Zenobiae filius in nummis *Athenae* filius dicatur; neque tamen aut Herodis,

(1) Thes. Brandeb. p. 762.

(2) Introd. ad Scien. Numif. Tom. II. p. . .

(3) Lib. XII. num. 27.

rodus, aut Odenathi filius esse debeat. Explicatur etiam cur Odenathus, atque Herode Maeonii, simulque Zenobiae fraudibus interempto commune hoc infortunium Vaballathus non Odenathi, non Herodis, sed Zenobiae defunctique Athenae filius evaserit. Explicatur cur Odenathus ex Perside reversus anno 264. *Regis* nomen, & *Imperatoris* dignitatem sibi, Zenobiae uxori, atque Herodi filiorum suorum maximo, non Vaballatho Athenae filio, ideoque privigno suo concesserit. Explicari etiam poterit cur Vaballathus Herennianus, & Timolaus Zenobiae filii fuerint; sed simul etiam a Trebellio (1) dicatur quod Odenathus moriens duos parvulos reliquit Herennianum, & fratrem eius Timolaum, quorum nomine Zenobia usurpato sibi imperio Rempublicam obtinuit parvulos Romani Imperatoris habitu proferens purpuratos: quia nimirum Vaballathus neque ab Odenathus genitus, neque ab Odenathus relictus erat, ideoque hic a Trebellio cum veris Odenathi filiis recensendus non fuerat. Denique, ut cetera omittam, perplexus ille Vopisci locus facile intelligi, & explicari poterit ubi Scriptor ille memo artis Zenobiae rebus, quasi novum aliquid, singulare, atque a lectoribus observandum dicturus, subdit: (2) *Hoc quoque ad rem pertinere arbitror Balbati filii nomine Zenobiam, non Timolai, & Herenniani imperium tenuisse, quod tenuit.* Siquidem, si Balbatus ille, seu Vaballathus Herenniani, & Timolai instar Odenathi ac Zenobiae filius fuisset, quid mirum, insolitum, atque a lectoribus observandum fuisset quod Zenobia non Timolai, & Herenniani, qui minores aetate fuerant, sed Balbati natu maximi nomine imperium suscepisset, quum filiorum quilibet, ac praesertim Vaballathus natu maior paternum imperium haereditario iure sibi debitum vindicaret, ideoque Ze-

no-

(1) In Heren. p. 197.

(2) Vopis. in Aurel. p. 221.

nobis ipsius nomine imperium illud obtinere deberet? Vicissim vero illud certe mirum, insolitum, ideoque lectoribus monendum quod, licet Vaballathus Odenathi filius non foret, ideoque nullum omnino ius ad Odenathi imperium haberet, a Zenobia tamen veris Odenathi filiis praelatus fuerit, ideoque ab illa non Herenniani, ac Timolai, sed Vaballathi nomine imperium occupatum fuerit.

XIII. Ac certe quidem, nisi haec postrema Vopisci verba hoc uno sensu intelligantur, Vopiscus ipse non modo a Trebellio, verum etiam a seipso quoque diffideret, quum paullo superius dixisset (1) quod Aurelianus Augustus iter suscepit *contra Palmyrenos, idest contra Zenobiam, quae filiorum nomine Orientale tenebat Imperium*. Ergo Vopiscus quum illud unum veluti insolitum observasset quod Zenobia Balbati, non Herenniani, ac Timolai nomine imperaverit, postremos hos Zenobiae filios non excludit, sed iis Balbatum uterinum eorum fratrem additum, ac veluti praelatum indicat: perinde ac si dixisset Zenobiam non solo Herenniani & Timolai, ut prius fuerat, sed Balbati quoque nomine imperasse. Hinc certe fallitur Salmasius (2), qui a Vopisco unicum solum Zenobiae filium, hoc est Vaballathum admitti putavit; quemadmodum prorsus a Zosimo (3) unicum Zenobiae filium admissum, atque indicatum esse testatur, quum Scriptor ille referat quod ex plurimis, qui cum Zenobia eiusque filio Romam deducebantur, omnes *excepto Zenobiae filio* in itinere perierunt. Sed observare facile poterat Salmasius quod Vopiscus ipse iam dixerat Zenobiam *filiorum nomine* imperasse, ideoque plures Zenobiae filios admiserat. Ad Zosimum vero quod attinet, Scriptor ille ab ipso quoque Salmasio mendacissimus appellatur, eiusque narratio, quaecumque illa sit, id unum *osten-*

(1) Vopif. in Aurel. p. 216.

(2) Ad Vopif. p. 380.

(3) Libr. I. in Aurel.

ostenderet quod unicus Zenobiae filius Romam pervenerit, ceterique in Oriente interierint; non vero quod unicum Zenobia filium suscepit, eiusque nomine imperaverit. Ceterum hac in re longe gravior Trebellii auctoritas esse debet, qui *parvulos Romani Imperatoris habitu purpuratos* a matre ostensos esse testatur (1), asseritque (2) quod Aurelianus *Tetricum per triumphum duxit eodem tempore, quo & Zenobiam Odenathi uxorem cum filiis minoribus Odenathi Herenniano, & Timolao*. Denique, quum Herennianus, ac Timolaus in nummis ipsis occurrant, atque in iis *Augusti* nomine decorentur, quis dubitare unquam poterit quin Zenobia hos etiam filios suscepit, eorumque etiam nomine imperaverit?

XIV. Quamvis autem Zenobia Vaballathum ipsum, quem ex *Athena* priori viro suscepit, filiis aliis ex Odenatho susceptis praetulerit, eius nomine Orientis imperium dum Claudius viveret, Gothicoque bello intentus de Oriente cogitare non poterat, administraverit; aliquando tamen Vaballathus a matre descivisse, & in Romanos inclinasse videtur postquam Zenobia ipsa Aureliano prius amica ab illo desciverat. Certe Zenobia nummus in Museo Theupolo (3) reperitur, in cuius antica parte Aureliani Augusti nomen, ac vultus conspicitur, in adversa vero Zenobiae vultus cum epigraphe

CEPTIMIA ZHNOBIA CEB

Itaque, licet Zenobia anno imperii sui *quinto*, ideoque 269. nummos suos sine Claudii nomine ac vultu signaverit, Gallieni, & Claudii temporibus Aegyptum semel iterumque occupaverit; primis tamen Aureliani temporibus ipsum veluti imperii consortem agnovisse videtur: per-

(1) In Herenni.

(2) In Tetr. Sen.

(3) Pag. 1191.

perinde ac si imperii societas Gallieni temporibus cum Odenatho instituta, licet aliquando turbata, & abrupta foret, adhuc incolumis esse deberet. Deinde vero, quum superba femina, quae se in litteris Aureliano scriptis *Reginam Orientis* vocabat (1) conspexisset quod Aurelianus consortis impatiens erat, neque Occidentis solum, sed etiam Orientis Imperator esse volebat. Zenobia quidem in posterum Aureliano infensa esse caepit, sed Vaballathus tamen a matre dissidens Aureliano semper amicus esse voluit, ideoque tum *primo*, tum *secundo*, ac *tertio* illius anno plerumque nummos suos cum Aureliani Augusti nomine ac vultu signavit, ut inferius ostendetur; Zenobia vero Aureliano infensa anno imperii sui *septimo*, hoc est 271. nummos cum *Augustae* nomine, ac sine Aureliani vultu cudi voluit. Quamvis autem haec illustra tum amicitiae, tum observantiae argumenta Vaballathus Aureliano Augusto exhibuerit, nihilo tamen minus eodem ipso infortunio cum Zenobia matre oppressus fuit. Siquidem infelix hic Princeps sive in Oriente perierit, sive potius ipse quoque Romam deductus fuerit, nunquam certe vel in Armenia, vel ulpiam alibi regnum obtinuit, atque in Aegypto nummo apud Harduinum ipsius annus *sextus* veluti postremus occurrit, quod nimirum Zenobia, eiusque filii anno Chr. 272. ut in Chronico scribit Hieronymus, superati sint, quo Vaballatho *sextus*, Zenobiae autem *octavus* in imperio annus agebatur: siquidem Tillemontii (2) sententia defendi non poterit qui Zenobiae imperium, atque annos nummis inscriptos ab anno 267. numerandos esse putavit, quum Zenobia ipsa anno 264. una cum Odenatho coniuge *Augustae* nomen acceperit.

XV. Eiusmodi vero temporum series a me constituta, & vicissitudines illae, quas in imperio gerendo Vabal-

(1) Vopis. in Aurel. p. 218

(2) In Aurel. Nota VII.

Vaballathus subivit, ex variis eiusdem nummis invicem comparatis perspicue certoque deprehendi poterunt: cum in iis mirum fere discrimen ab omnibus tamen Historicis, & Antiquariis dissimulatum inspexerim. Etenim in iis Vaballathi nummis, qui Aureliani temporibus cusi sunt, nunquam Vaballathus *Augusti* nomen ostentat, sed modestius aliud *Imperatoris*, atque in uno solum *Imperatoris Caesaris* nomen assumit; in aliis vero, quos aut Gallieni, aut Claudii temporibus cufos existimo, *Imperator Caesar Augustus* vocatur; licet Zenobia sive Aureliano amica, sive mox infensa fuerit, semper tamen *Augustae* nomen sibi usurpaverit. Ut haec maxima, & insignis varietas in Vaballathi nummis appareat, simulque ipsius vicissitudines ex ipsis nummis inferatur, observari plurimum debet quod in 12. Aegyptiis nummis Aureliani, simulque Vaballathi vultus ac nomen occurrit, ut in Aureliano quidem haec epigraphe habeatur (1)

A. K. A. ΔΟΜ. ΑΤΡΗΛΙΑΝΟC CEB

in Vaballatho vero

ΑΤΤ. ΕΡΜΙΑC ΟΥΑΒΑΛΛΑΘΟC ΑΘΗΝΟΥ

& quamvis in aliquibus ΑΤΤ. in aliis A. in uno ΑΤΤ. K. observetur, nullibi tamen CEB. *Augustus* reperitur. Plures tamen, hoc est 42. Aegyptii nummi cum solo Aureliani nomine, ac vultu sine Vaballatho nobis occurrunt; & quamvis ipsorum plerique anno 3. 4. 5. 6. Aureliani cusi sint, ideoque iis temporibus, quibus Vaballathus cum Zenobia matre imperium amiserat, alii tamen annum A & B & Γ *primum, secundum ac tertium* Aureliani praeseferunt, ac Vaballathi nomine carent: quod ii fortasse non a Vaballatho, sed ab Aureliano ipso, M
cusi

(1) Vid. Band. p. 372. Mus. Theup. p. 1191. Hardui.

cusi sint; ceteri autem omnes, in quibus Vaballathus Aureliano coniunctus conspicitur, Vaballathi iussu cusi prodierint. Hinc ab Antiquariis facile in disponendis eiusmodi nummis erratum esse putaverim ubi nonnullos ad Aurelianum, alios ad Vaballathum retulerunt: cum tamen prorsus incognitum incertumque foret quae in iis antica & princeps, quae postica & secunda facies habenda foret, ideoque quinam Vaballatho, qui Aureliano concedendi, vel adscribendi forent. Quod si novem ex nummis illis, quibus & Aurelianus & Vaballathus inscribitur, non Aureliano, sed Vaballatho tribuendi sint, ut ego sane verisimillimum esse putaverim, perspicuum fiet quod Vaballathus ipse *primo*, & *secundo* ac *tertio* Aureliani anno non modo amicitiam, & societatem servavit, verum etiam verecundus adeo, & Aureliano obsequens fuit ut nunquam *Augusti* nomen, quod Aureliano concedit, sibi usurpaverit; sed solo *Imperatoris*, atque unica solum vice *Imperatoris Caesaris* nomine contentus, *Augusti* titulum semper Aureliano soli tribuerit.

XVI. Hinc refelli facile poterit Harduini sententia, quod cum in omnibus Vaballathi nummis *Caesaris* nomen deesse conspiceret, ait Vaballathum non vocari *Caesarem* eo quod *Caesaris* nomen in nummis *Iudaeae* soli *Augusto*, sive *Imperatori* tribueretur. Etenim, ut omittam in aliquo Vaballathi nummo *Caesaris* etiam nomen occurrere, quid in Aegyptiis nummis, quid in Orientis Imperatore Iudaeorum mos inquiratur: cum praesertim in iisdem illis Vaballathi nummis ipse non *Augustus* quidem, sed tamen *Imperator* vocetur; ideoque ex Harduini sententia ipso quoque *Caesaris* nomine donandus esset? Ergo quod in nummis illis non *Caesaris*, sed *Augusti* titulus dissimuletur non *Iudaeae* consuetudini, sed cauto prudentique Vaballathi consilio adscribi debet, qui cum Aureliani animum nondum perspectum haberet, ab *Augusti* nomine abstinuit, seque *Imperatorem* solum vocavit: cum ipse

ipse quoque Romanorum instar intelligeret plurimum discriminis inter *Augusti*, & *Imperatoris* nomen reperiri, etsi fortasse vel errore, vel assentandi studio discrimen illud aliquando temere negligeretur. Ita, quum Carus Augustus Carinum filium iam *Caesarem* in Gallias misisset, ipsique imperatoriam potestatem concessisset, in Aegyptiis Carini nummis anno primo cufis ille non modo *Αὐτοκράτωρ Imperator*, sed etiam *Σεβαστὸς Augustus* vocatur (1), & Zonaras (2) ait quod Carus ipsum *ἐταβινωσε βασιλείῳ διαδηματι cinxit regio diademate*; cum tamen *Augusti* nomen proximo solum anno una cum Numeriano fratre is acceperit. Ita propemodum in Philippi iunioris nummis cum solo *Caesaris* titulo, nudoque capite *Tribunicia Potestas* memoratur (3) antequam ille *Augustus* a patre vocaretur, quod nimirum vel monetarii vitio id irrepsit, vel certe Potestas illa praeter morem ipsi a patre concessa fuerit, qui proinde sibi solum *Pontificis Maximi* nomen reservaverit; quum sane in Philippi iunioris nummis *Pont. Max.* nomen cum *Trib. Pont. III.* primum occurrat (4). Illud etiam hic obiter observandum quod Spanhemius (5) existimavit Gallienum omnem postremum fuisse, qui *Pontificis Maximi* titulum in nummis expresserit, idque non de Gallieno, sed Claudio ipsius successore dicendum Tillemontius (6) observavit. Perspicuum est tamen quod titulus ille in ipsis etiam *Tetrici* (7), *Aureliani* (8), *Probi* (9), *Cari*, & *Carini* nummis occurrit; ideoque, licet sequioribus iis temporibus

M 2

bus

(1) Vid. Band. p. 538.

(2) Libr. XII. n. 30.

(3) Froel. Tent. p. 425.

(4) Vid. Noris. de Num. Lic. c. 3. & 6.

(5) De praest. Numis. Lib. VIII. p. 699.

(6) In Claud. p. 374.

(7) Band. p. 404.

(8) Band. p. 366.

(9) Ibi pag. 471. Vid. Grat. p. 277. n. 1. 278. n. 4.

92
bus in *Augusti*, ac *Tribuniciae Potestatis* nomine novitas invec̃ta foret, nihil tamen in exprimendo *Pont. Max.* titulo mutatum fuit.

XVII. Sed, ut ad Vaballathi nostri nummos revertar, post Aegyptios illos, in quibus ipse cum Aureliani vultu conspicitur ac solo *Imperatoris* titulo contentus nunquam splendidiori *Augusti* nomine decoratur, duo alia, & longe quidem obscuriora Latinorum nummorum genera explicanda nobis occurrunt, in quorum primo Vaballathus ipse cum *Augusti* nomine, sed tamen sine Aureliani vultu, conspicitur; in secundo vero Vaballathus, & Aurelianus etiam habetur, sed ignotus quidam titulus & implexa epigraphe Vaballatho adiecta reperitur. Atque in prioribus quidem Latinis nummis, qui quatuor solum supersunt, perspicue circa Vaballathi caput radiatum ac paludamento ornatum legitur (1)

IMP. C. VABALATHVS AVG.

adversis autem faciebus habetur

AEQVITAS AVG. AETERNITAS AVG.

VICTORIA AVG. VIRTVS AVG.

in aliis vero, in quibus in antica parte circa Aureliani caput legitur

IMP. C. AVRELIANVS AVG.

in adversa circa laureatum Vaballathi caput sequentes epigraphae reperiuntur (2)

VA-

(1) Band. p. 396.

(2) Band. p. 389. 384. 396.

VABALATHVS REXVCRIMPP

VABALATHVS ITER IMPR

VABALATHVS VCRIMDR

quamvis in his postremis Harduinus, ac Begerus etiam vel VCRIMOR, vel VCRIMPR exaratum esse putaverint (1). Si plures eiusmodi Latini nummi inter se conferantur, quod a nemine factum esse conspicio, perspicue apparet quod si Vaballathus una cum Aureliano coniungatur, nunquam *Imperatoris*, aut *Augusti* nomine, aut paludamento, aut radiata corona decoratur, quae tamen omnia in nummis illis occurrunt, in quibus solius Vaballathi nomen ac vultus observatur; sed Caesaris, Imperatoris, & Augusti loco ignotam aliam dignitatem ostendit: quae sane discrimina constanter adeo in nummis illis servata non fortuito, sed certa quadam ratione nobis incognita usurpata fuisse putaverim. Itaque, nisi plurimum fallor, tres nummi quibus solum Vaballathi nomen ac vultus exprimitur cum epigrapha

IMP. C. VABALATHVS AVG.

Gallieni, & Claudii temporibus inter annum 267. 270. ante susceptum ab Aureliano Imperium culos existimo dum Vaballathus post Odenathi, ac Herodis mortem Orientis imperium cum Zenobia matre occupabat; alioquin, si Aureliani temporibus cusi illi forent, quemadmodum sane in Aegyptiis nummis Vaballathus *Augusti* nomen semper omisit, ita quoque pari propemodum iure, atque Aureliani timore nomen illud in Latinis etiam nummis omnino dissimulasset.

XVIII.

(1) Vid. Band. p. 395.

94 XVIII. Quid vero de obscurioribus aliis Latinis nummis putabimus, in quibus insolitae mireque implexae epigraphae superius expositae reperiuntur; quae de causa vel tempore eos a Vaballatho cusos censebimus, cum praesertim doctissimi sane Viri in explicandis illis dissideant? Etenim Biragus, & Occo existimavit (1) quod Aurelianus postquam de Tetrico, Zenobia, Vaballatho triumphaverat, ipsi provinciam, vel regnum aliquod concesserit, cuius nomen in characteribus illis VCRIM. delitescat, ideoque nummos post Aureliani triumphum, & annum 274. cusos putavit. Sed coniecturam illam velut absurdam, regnique prorsus incogniti nomen temere confictum Harduinus irrisit, novamque prorsus extricandae epigraphae rationem subtiliter excogitavit. Afferit enim quod cum Aurelianus sese Vaballatho opprimendo imparem esse intelligeret, ipsum in Collegam, consortem, & Vicarium adscivit, eique Orientale Imperium regendum commisit. Itaque characteres, vel siglas illas ita efferendas existimat *Vice Caesaris Rector Imperii Orientalis*, five *Vice Caesaris Rector Imperii Romani*. Sed undenam Harduinus ipse didicerat Aurelianium sese Vaballatho superando imparem agnovisse, ideoque Orientale Imperium ipsi regendum commisisse, quum Zenobiam, & Orientales omnes admirabili quadam felicitate praelio fuderit, Zenobiam ipsam, eiusque filios captivos duxerit, Palmyrenos iterum rebellantes fregerit, Antiochum, & Achilleum, qui eo digresso imperium invaserant, superaverit, ideoque *Orientis Rector, Orientis Receptor*, ut in Epistola ad Zenobiam scripta (2), atque in nummis inscribitur (3), triumphaverit? Quid vero quod in nummis illis non VCRIMOR, sed VCRIMDR, con-

(1) Vid. Tillem. in Aurel. Nota X. p. 534.

(2) Vopis. in Aurel. p. 218.

(3) Band. p. 382.

95

constanter legitur, ideoque *Orientis*, vel *Orientalis Imperii* nomen hinc exsculpi non potest? Denique, ne plura commemorem, in nummis aliis REX VCRIMPP, vel ITER IMPR Vaballathus vocatur, ideoque nova prorsus explicandi ratio pro his nummis ab Harduino dissimulatis effingenda foret: quemadmodum sane plurimi in Siglis illis legendum esse putarunt

ViCtoRia IMp Domini Regum

ViCtoRia IMperatoris Perpetua

ViCaRius IMPerii Romani

ac novae quoque legendi rationes inquiri facile, proponique possint.

XIX. Ego vero in tanta rerum obscuritate, veterumque Scriptorum silentio illud unum perspicue certeque constitui posse putaverim quod ii nummi post Aureliani triumphum cusi fuerint. Siquidem Aureliani vultus, ac nomen iis inscriptum ostendit quod Aureliani temporibus adscribi debent. Quamdiu vero Vaballathus ipse Aureliani aetate in Oriente imperavit, *Imperatoris*, ac *Imperatoris Caesaris* titulum in nummis assumpsit, ideoque nummi, in quibus fortasse *Regis* nomen, aut potius obscurior, ac ignobilior titulus alius occurrit, ad posteriora tempora referri debent, quibus ille eximia quadam Aureliani clementia & humanitate vel regno, vel ditione, vel dignitate quadam non in Oriente quidem ubi socios, veteres amicos habere, ideoque Imperii tranquillitatem turbare poterat, sed potius in aliqua Occidentis Provincia decoratus nummos cum Aureliani Augusti nomine ac vultu cudere, suoque etiam vultu ornare potuerit. Quamvis enim Aurelianus, Eutropio (1) teste *saevus*,
6. *sar-*

(1) Lib. IX. c. 13.

95
 & sanguinarius, aut certe ferox, & bellicosissimus foret, rebellibus quidem ac superbis resistere, sed victis tamen ac subiectis parcere gloriae duxit. Hinc ille, cum Zenobiam audacem & pervicacem faeminam superasset, Romanamque in triumphum duxisset (1), *Οὐρανὸν ἔφραττε Χρυσάμενος πολλῇ συναπτεῖ ταύτην ἐνδόξως ἀνὸρ τῶν ἐν γερυσίᾳ* clementiaque plurima in eam usus Senatoris ordinis viro honorato coniugio eandem locat: unde Eutropius (2), atque ex illo Hieronymus (3) ait quod Zenobia in Vrbe summo honore consenuit, a quo hodieque Romae Zenobia nuncupatur familia, ac Trebellius (4) ipse de Zenobia loquens iam dixerat fertur vixisse cum liberis more matronae iam Romae: siquidem Zenobiae posteri etiam nunc Romae inter nobiles manent. Quin etiam Trebellio ipso teste Aurelianus illi possessionem in Tiburte concessit, eiusque filiam, si Zonarae (5) fides, in matrimonium accepit, ceterasque nobilibus viris despondit. Ad Tetricum vero quod attinet, quamvis ille Aureliani triumphantis currum una cum Zenobia praecesserit, deinde tamen Aurelianus ipsum (6) Correctorem totius Italiae fecit, idest Campaniae, Samnii, Lucaniae, Brutiorum, Apuliae, Calabriae, Hetruriae, atque Umbriae, Piceni, & Flaminiae, omnisque annonariae regionis, illum saepe Collegam, nunquam commilitonem, aliquando etiam Imperatorem appellavit; Tetrico patri, eiusque filio senatoriam dignitatem accipiens ab his sceptrum tribuit; ac utrique ex illis iam defuncto sive ab Aureliano ipso, sive ab alio eius successore divini honores & consecratio concessa fuit, ut ex utriusque nummis apparet (7). Quid ergo prohibet

(1) Syncel. p. 306.

(2) Loc. cit.

(3) In Chron.

(4) In Herenni. p. 197.

(5) Lib. XII. n. 27.

(6) Trebel. in Tetrico Sen. p. 196.

(7) Band. p. 400. & 411.

bet quin Aurelianus ipse, sicuti Tetrico Lucaniam, ita quoque Vaballatho Provinciam aliquam regendam commiserit; quum praesertim Vaballathus, ut antea demonstravimus, Aurelianium ipsum veluti Collegam respexerit, maximoque honore, & obsequio coluerit, se ipsius socium, & amicum ostenderit; &, si fortasse quidpiam hostile contra Aurelianium, ac Romanos tentaverit, id Zenobia duce, & impellente ille fecerit? In hac hypothese longe verisimillima, quae a ceteris etiam Interpretibus admissa fuit, perspicue apparet quod in characteribus, aut Siglis illis, quae Latinis eiusmodi Vaballathi nummis inscriptae sunt, eius Provinciae nomen, aut potius dignitas illa obscurius indicatur, quae Vaballatho post triumphum concessa fuit.

XX. Quod si fortasse quispiam interroget quaenam Provincia vel dignitas illa censenda sit, quae implexis illis vocum compendiis indicatur, ego fane eius aurei praecepti (1) memor *σφὸν ἑυκαιρὸς συγῆ, καὶ παντὸς λόγου κρείττων* silere potius velim quam aliorum instar coniectando, vel divinando quidpiam proferre. Etenim quidquid vel a me fortasse, vel ab alio in re obscurissima subtiliter etiam, aut ingeniose dicatur, semper ab alio refelli poterit, ac nova quaedam explicandi ratio proponi, quae aliis subtilior & accuratior videatur. Sic ut exempli loco coniecturam aliam hic proferam, perspicuis veterum (2) testimoniis erudimur quod Aurelianus post triumphum Daciam Provinciam, quae a Traiano trans Danubium constituta fuerat, abolevit, ac Barbaris occupandam reliquit, ideoque Romanos ibi degentes cis Danubium transtulit, novamque Daciam Provinciam ita constituit, ut illa duas in partes ab intermedia Moesia divideretur. Harum Daciarum prima, quae Danubio proxima foret, *Dacia Ripensis* dicebatur,

N

(1) Plutar. de puer. instit.

(2) Sex. Rufus in Aurel. & Iornan. de Succession.

tur, atque a Praefide regebatur, qui in Codice (1) *Provinciae Daciae Praeses* vocatur; altera vero a Danubio remotior *Mediterranea Dacia* appellabatur, atque a Consulari regi consueverat; licet, ut inferius observabitur, utraque Dacia ab unico *Daciarum Praefide* aliquando regeretur. Quid ergo prohibet ne Aurelianus dicatur Vaballathum in una ex Daciis istis Rectorem collocasse, ideoque epigraphe VCRIMDR ita legatur *Vir Consularis Romanorum In Mediterranea Dacia Rector*, sicuti in Gruteri (2) Marmore reperitur *Rector Provinciae Campaniae*; quumque iam inde ab Alexandri Severi (3), Decii (4), Volusiani (5), Gallieni (6) aetate characteribus V. C. *Vir Clarissimus* exprimeretur, in hoc ipso sensu in Vaballathi etiam nummis intelligi fortasse illi poterunt: quemadmodum Vaballathus ipse novis fortasse honoribus ac titulis auctus in nummis aliis vocari etiam potuit *Romani EXcercitus Vice Caesaris Rector*, *In Maesia Provincia Praetor*, sicuti Trebellius (7) ait quod milites de Imperatore deligendo cogitantes *Diocletianum Augustum appellaverunt Domesticos*, nimirum Equites, tunc regentem.

XXI. Sed, ut a levissimis coniecturis istis tandem digrediar, pulcherrimum potius monumentum aliud hic opportune memorata iam *Daciarum* institutione illustrasse iuverit, quod Cl. Gorii diligentiae debemus (8). In Medicea Gaza veteris Romani Modii aereum exemplar reperitur, cui sequentes voces in latere inscriptae conspiciuntur

MEN-

(1) Vid. Leg. 4. C. de Metallariis.

(2) Pag. 43. n. 6.

(3) Murat. p. 254. n. 4. 5.

(4) Gud. p. 94. n. 1. 2.

(5) Murat. p. 253. n. 9.

(6) Murat. p. 254. n. 1.

(7) In Numeri. p. 251.

(8) Inscr. Etrur. Par. III. pag. 2.

MENSURAE AD EXEMPLUM
 EARVM QVAE IN CAPITOLIO SVNT
 AVCTORE SANCTISSIMO AVG. N.
 NOBILISSIMO CAES.

PER REGIONES MISSAE CVR... D. SIMONIO
 IVLIANO PRAEF. V..... C. V.

Reinesius (1), cui Langermannus Florentia redux epigraphen Modio insculptam ostenderat, ipsam omnium primus post Mabillonium (2) edidit, ibique pro *D. Simonio* rescribendum esse putavit *D. Ceionio*, quum *Ceionius Iulianus* anno Ch. 333. vere Urbis Praefecturam gesserit. Gorius vero, qui Modium ipsum accuratissime exscripsit, liberiores hanc Reinesii coniecturam reiecit, quumque subtiliter, atque ingeniose observasset quod in Veronensi Marmore (3) Gallienus SANCTISSIMVS AVG. N. vocatur, ibique legitur CVRANTE IVL. MARCELLINO sicuti prorsus in Modio habetur CVRANTE D. SIMONIO IVLIANO, optime accurateque coniecit quod Simonius ille Gallieni temporibus Urbanam Praefecturam gesserit. Nolim eximiae huic amicissimi olim viri coniecturae laudique detrudere. Si tamen coniecturam aliam proponere hic liceat, longe verisimilius putaverim epigraphem, ac Modium illum, ideoque Urbis Praefectum in illo memoratum ad sequiora tempora referendum esse. Etenim in Thermis Herculanis in Dacia repertis haec Inscriptio Marmoris insculpta reperitur (4)

HERCVLI SANCTO
 SIMONIVS IVLIANVS V. C.
 PRAESES DACIARVM

N 2

Si Si

(1) Claff. IV. n. 16.

(2) Iter Ital. p. 187.

(3) Grut. pag. 166. 2.

(4) Murat. p. 858. 4.

Si Simonius ille, qui hic *V. C. Praeses Daciarum* vocatur, unus idemque fuerit, qui in Modio *V. C. Praefectus Urbis* appellatur, ut maxima veri specie defendi potest, ideoque ille postquam Daciarum Praeses fuerat, supremam illam potestatem Urbanae Praefecturae Romae suscepit, post Aureliani tempora vixisse ille debuit, postquam nimirum Dacia quae Gallieni & Claudii temporibus vel unica, vel a Barbaris occupata fuerat, ab Aureliano in Moesiam translata, atque in duas ita dirempta fuerat, ut non amplius *Dacia* solum, sed adiecto discrimine, vel *Ripensis*, vel *Mediterranea* vocaretur, aut certe Daciarum nomine ipsarum utraque designaretur. Accedit etiam quod Herculanæ Thermae non in veteri Dacia trans Danubium posita, sed in nova & cis Danubiana Dacia repertae sunt, ideoque Praeses ille ad Daciam, vel Dacias illas referri debet, quae post Aureliani aetatem a Consularibus, Praesidibus regi caeperunt. Denique ne argumenta cetera hic persequar, celeberrimus ille Praefectorum Urbis Laterculus, qui a Bucherio editus fuit, ab anno Chr. 254. Gallieni primo exorditur, & singulos, successores etiam, Urbis Praefectos enumerat, qui ad annum usque 354. eo munere perfuncti sunt, nec ullibi *D. Simonii Iuliani* nomen occurrit, quod argumento esse poterit Simonium illum post annum 354. Praefectura Urbana decoratum fuisse: nisi fortasse cui libeat integrum eius Ceionii Iuliani nomen, qui anno 333. Urbis Praefectus fuit, censendum esse *D. Simonius Ceionius Iulianus*: quae sane nominum varietas plurimis Consulibus, ac Praefectorum exemplis ostendi facile posset, in quibus modo unum, modo aliud, interdum plura nomina dissimulata, vel omissa fuisse conspiciamus; ac ipse quoque Ceionius, qui in Praefectorum Laterculo *Ceionius Iulianus Kamenius* vocatur, in monumentis aliis solo *Ceionii Iuliani* nomine decoratur.

Quod

Quod vero idem ille *Sanctissimi Augusti nostri* titulus in Veronensi Marmore, simulque in Romano Modio reperiatur, ostendere sane non poterit, quod Modius ipse Marmoris instar, Gallieni temporibus adscribi debeat. Siquidem in Marmoribus aliis (1) Traianus Decius *Sanctissimus Dominus noster*, Furia Tranquillina *Sanctissima Augusta coniux Domini Nostri Gordiani vocatur* (2); ideoque ex sola *Sanctissimi D. N.* voce nihil omnino de Modii aetate definire nunc licet. Interim, ex Bucheri Laterculo inferri facile poterit hunc D. Simonium Iulianum post annum 354. collocandum esse, ut opportunius ostendam in nova *Praefectorum Urbis Serie*, quam ex Scriptoribus, ac Marmoribus adornavi.

XXII. Antequam tamen manum ex tabula retraham, ex superioribus Vaballathi nummis aliqua opportune inferre, atque coronidis instar addere hic libet, ex quibus fortasse, ut opinor, nummis aliis illustrandis splendor aliquis oriatur. Perspicuis iam, certisque exemplis Eruditis omnibus exploratum, compertumque esse debet quod in Aegyptiis Imperatorum nummis ita ipsorum imperantium anni numerantur, ut *primus* eorum annus non ab ipso inaugurationis die, quo imperium adepti sunt, sed a civilis Aegyptiorum anni cardine deducatur, sive a Thoth, vel 29. Augusti die, qui proxime inaugurationem ipsam praecesserat; *secundus* autem annus a Thoth, qui inaugurationem ipsam proxime consequebatur; quamvis ab electionis die ad sequentem Thoth, sive 29. Augusti diem pauci solum menses, vel dies fluxissent. Haec perennis & constans Aegyptiorum annorum ratio in Imperatorum nummis usurpata fusius & opportunius a me quoque exposita, novisque exemplis confirmata fuit in ea Dissertatione, quam de Aureliani Augusti nummis historia, atque aetate iam edidi.

Ita.

(1) Murat. pag. 1043. n. 2. & 2049. n. 8.

(2) Murat. p. 272. n. 5. 6.

Itaque nihil facilius, aut verisimilius videri poterat, quam celebrem hunc morem in ipsis etiam aliorum Principum nummis adhibitum atque observatum fuisse, ideoque numeros Odenathi, Zenobiae, Herodiani, Vaballathi nummis inscriptos sic explicandos esse. Perspicue tamen certoque deprehendi quod eorum Principum anni non a civilis anni cardine, sed ab alio prorsus initio, atque, ut opinor, ab electionis die numerari debent. Etenim in Aureliani nummis, qui Vaballathi nomen adiunctum habent, *primus* Aureliani annus cum Vaballathi *quarto* coniungitur, *secundus* cum *quinto*, *tertius* cum *sexto*. In alio tamen Vaballathi nummo idem ille Vaballathi *quintus*, qui prius cum *secundo* Aureliani coniungebatur, cum *tertio* coniunctus conspicitur, ideoque manifestissime apparet, quod *quintus* Vaballathi annus partim cum *secundo* finire partim etiam cum *tertio* ineunte Aureliani anno concurrat: quod fieri certe non poterat si tam Aureliani, quam Vaballathi anni ab uno eodemque cardine, sive 29. Augusti die, ducti forent. Itaque *primus* Vaballathi annus non a 29. Augusti die anni 266. vel a Thoth, qui eius electionem proxime antecessit, sed ab Odenathi morte, nimirum a Iulio mense anni 267. incepit, ideoque ineunte Augusto anni 270. quo Aureliani *primus* imperii annus agebatur Vaballathus ipse iam *quartum* inceperat, ut optime proinde in nummis Aureliani *primus* cum Vaballathi *quarto*, *secundus* cum *quinto*, itemque *tertius* cum *sexto* coniungatur. Si tamen aliquis Vaballathi nummus ante 29. Augusti diem anni 271. incepto iam *quinto* ipsius anno cusus fuerit, ille *secundum* Aureliani annum propemodum exeuntem praeferre debet, sin vero post eandem illam 29. Augusti diem prodierit, cum eodem *quinto* Vaballathi anno adhuc labente non *secundus*, sed *tertius* Aureliani annus coniungi debet, qui iam a 29. Augusti die inceperat.

XXIII. Ex eiusmodi vero observatione vel calculo universa fere temporum series a me constituta pulcherrime confirmatur. Perspicue nimirum intelligi, & exponi poterit quod Odenathus post Gallieni decennalia, ideoque post Iulium mensem anni 264. participato imperio Augustus vocatus fuit; quod peractis in imperio tribus annis quartum incepit, ideoque quartus in eius nummis occurrit: quod eius mors ac Vaballathi initium in Iulium circiter mensem anni 267. incidit, ut quintus ipsius annus ante 29. Augusti diem anno 271. incipere, ideoque partim cum secundo, partim cum tertio Aureliani anno concurrere potuerit. Quod si vel Odenathi, vel Vaballathi, vel Aureliani initium a me constitutum suis e locis moveatur, haec mira nummorum cum historia consensio servari certe non poterit.

XXIV. Quaecumque vero de Vaballathi nummis, eorumque annorum initio, qui iis inscripti conspiciuntur, iam dixi, de ceteris etiam Principibus intelligi profecto debent, ideoque hac etiam ratione Harduini coniectura refelli poterit, qui *septimum* annum Zenobiae nummis inscriptum non Zenobiae, sed Vaballatho tribuendum esse opinatur. Siquidem si Vaballathus imperium Iulio mense anni 267. suscepit, *septimum* imperii annum ante Iulium mensem anni 273. inchoare non poterat, quo iam Zenobia ipsa victa, & Vaballathus imperio spoliatus erat. Non facile vero ego dixerim cur inter Augustorum, & aliorum Principum nummos haec insignis varietas, annisque numerandis discrimen habeatur; quum praesertim in ipsis etiam Aegyptiorum Regum nummis eadem prorsus ipsorum supputandorum ratio observata fuerit, quae in Augustorum nummis occurrit. Facile tamen coniicere, vel opinari quis poterit id ex veteri consuetudine profluxisse, qua Principes illi suis in regnis imperii annos ab ipso inaugurationis die numerabant; ideoque quum postea vel universa, vel aliqua Aegypti regione potiti fuerant, suis in nummis, quamvis

in

in Aegypto cusi illi forent, annos eadem ipsa ratione numerari voluerint. Ita Vaillantius quum in Arsacis I. nummo (1) legisset ΑΠΟ ΜΗΝΟC ΓΟΡΠΙΑΙΟΥ *a mense Gorpiae*, atque in Arsacis II. nummo (2) ΑΠ. ΤΠΕΡΒΕΡΕΤΑΙΟΥ ab *Hyperberetæo* existimavit his mensium nominibus regni ab iis suscepti partaeque victoriae tempus designari: ut proinde, si Arsacidarum aliquis Aegypto regno potitus esset, suos imperii annos non Aegypto more, sed veteri potius, ac patrio numerasset. Ita prorsus Civitates, quae Seleucidarum annis, & epocha utebantur, civilis anni principium Seleucidarum more ab autumno ducebant; ideoque, si ipsarum aliquae Aegyptiis Regibus parerent, in nummis non Aegypto, sed suo potius more annorum initia exprimere, atque annos ipsos numerare consueverant. Sed haec, aliaque id genus plura eruditis Viris excutienda, & explicanda relinquo. Etenim non mediocrem industriae meae, quaecumque illa fuerit, uberemque fructum percepisse videbor si quid fortasse obscurissimis Vaballathi nummis explicandis, atque implexae ipsius historiae nitidius, atque accuratius exponendae contulisse potuerim.

(1) Hist. Arsacid. pag. 8.

(2) Pag. 16.

F I N I S.

CORSE

Book 12

1798

1798

120

8647